

VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu (DP) eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) kohta laekunud kooskõlastused ja arvamused

18.08.2026

Sisukord

1. Erasik J. I.	3
2. Erasik A. L.	3
3. Erasik K. S.	3
4. Erasik M. N.	3
5. Erasik V. P.	3
6. MAK Kinnisvara OÜ	3
7. Tardek OÜ	7
8. Erasik R. R.	8
9. Erasik R. N.	8
10. Elektrilevi OÜ	8
11. Solar Light OÜ	8
12. Kohtla-Järve Linnavalitsus	8
13. Erasik M. N.	8
14. Erasik S. V.	9
15. Erasik J. P.	9
16. Erasik I. V.	9
17. Elering AS.	9
18. Muinsuskaitseamet	11
19. AS Eesti Raudtee	11
20. Eesti Geoloogiateenistus	12
21. Erasik H. L.	17

22. Erasik V. L.....	17
23. Erasik I. R.-H.....	17
24. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.....	20
25. Keskkonnaamet	20
26. Erasik N. Ž.	25
27. Erasik S. M.....	26
28. Terviseamet.....	26
29. Siseministeerium	28
30. Riigimetsa Majandamise Keskus	28
31. Maa- ja Ruumiamet	28
32. Transpordiamet.....	36
33. Kaitseministeerium.....	36
34. Erasik E. S.	36
35. Erasik M.-L. T.....	51
36. Evecon Lügänu Maad OÜ	54
37. Politsei- ja Piirivalveamet.....	55
38. MTÜ Kinnisvara Kaitseks	55
39. MTÜ Keskkonnasõbralik Lügänu.....	68

Kirja kuupäev	Esitaja	Kirja sisu	Vastus 1) Arvesse võetud 2) Osaliselt arvestatud 3) Mitte-arvestatud 4) Selgitatud	Lüganuse Vallavalitsuse selgitus
24.06.2026	1. Eraisik J. I.	Ei soovi keskkonda risustavat, tervist kahjustavat ja kinnisvara väärtust kahandavat õudust.	4) Selgitatud	Seisukoht teadmiseks võetud.
24.06.2026	2. Eraisik A. L.	HÄIRIB VISUAALSELT	4) Selgitatud	Seisukoht teadmiseks võetud.
24.06.2026	3. Eraisik K. S.	Tere. Olen nõus kavandatavaga. Aga sooviksin on väga tähtis, et Lüganuse vald rajaks ühiskanalisatsiooni.	4) Selgitatud	Tegemist ei ole planeeringuga seotud ettepanekuga, siiski selgitame, et Lüganuse valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2026-2037 (edaspidi ÜVK) kohaselt nähakse ette Püssi ühiskanalisatsioonivõrgu laiendamine nii lühi- kui pikaajalises programmis. ÜVK investeeringuprogrammi järgi nähakse aastatel 2026-2030 ette Püssi linna ühiskanalisatsiooni rajamine piirkondades, kus see puudub.
24.06.2026	4. Eraisik M. N.	Ei oma pretensioone DP kohta.	1) Arvesse võetud	Seisukoht teadmiseks võetud.
24.06.2026	5. Eraisik V. P.	Esimese asjana tekkis küsimus, et kust kaudu hakkab käima tuulikute ehituse liiklus, kas Varja poolt küljest või Lüganuse küla poolt ja mööda erateed kinnistul Kiviõli tee 17c? Probleem seisneb selles, et kõik muudkui arendavad aga tee korrashoiu kulutusi teen mina Kiviõli tee 17c kinnistul. Samuti kuival ajal meeletu tolmu kui suured masinad seda teed sidavad. Lisaks on suured veoautod mis alajaama ehitusele ja päiksepaneelide parkidele viimase mõne aasta jooksul materjale transportinud on kahjustanud pinnatud asfalttee katet mis saab alguse maanteelt ja suundub kuni Kiviõli tee 17c kinnistuni, selle tee pindamise vallavalitsus teenusena tellis alles umbes 6 aastat tagasi.	4) Selgitatud	Planeeringuga kavandatakse juurdepääs tuulepargile Tallinn–Narva põhimaanteelt (tee nr 1) ning see lahendatakse erinevalt planeeringuala kahe lahustüki jaoks: Planeeringuala põhjapoolsele lahustükile kavandatakse ligipääs Varja külatee, Kalmeistri–Soodumäe tee ja Varja oru uudismaa tee kaudu. Planeeringuala lõunapoolsele lahustükile kavandatakse ligipääs Kiviõli–Varja tee (tee nr 34) kaudu ning selleks rajatakse uus tee, mis kulgeb paralleelselt olemasolevate gaasitorustikega. Seega ei kavandata juurdepääsu Lüganuse küla poolt mööda Kiviõli tee 17c kinnistul asuvat erateed.
25.06.2026	6. MAK Kinnisvara OÜ	Tere! Mõned täpsustused: 1. Volikogu otsuses 196 on Tuuluku kõrgus maapinnas kuni 250m DP ettepanekus aga 260m Kumb tuleks? 2. Planeerimisdokumentides on 8 Katastriüksust. Volikogu otsuses aga 7. Kas 1 jääb kindlalt ära? st: Pihlaka.	4) Selgitatud	1. Planeering ja selle mõju hindamine käsitleb tuulikuid tipukõrgusega kuni 260 m. Tuulikute lubatud maksimaalne kõrgus selgub planeeringuprotsessi raames. Võrreldes planeeringu algatamise otsusega, on tuuliku maksimaalset tipukõrgust suurendatud 10 m võrra, kuigi 29.05.2025 kehtestatud Lüganuse valla üldplaneeringuga on lubatud kavandada tuulikuid kogukõrgusega kuni 300 meetrit.

	<p>3. Kuidas suudetakse tagada Lüganuse valla uus üldplaneeringuga arvestamine? Kui me anname loa ehitada antud DP järgi, kuigi valla Üldplaneering pole veel kinnitatud?</p> <p>4. Kuidas saame hinnata mõju elanikele kui täpsed kohad pole teada kuhu tuulikud tulevad?</p> <p>5. Kuidas hinnatakse tekkivat müra ja varjutust kui pole konkreetset projekti?</p> <p>6. Kas enne ehitamist tehakse analüüsid Varjutuse, Müra, ja infraheli kohta?</p> <p>7. Milline mõju on ehitusaegsel tegevusel?</p> <p>8. Kuidas mõjutavad need tuulikud kohalikku kinnisvara väärtust?</p> <p>9. Kuidas mõjutab see kohalike inimeste elu keskkonda?</p> <p>10. Milline visuaalne mõju on tuulikutel? </p> <p>11. Kuidas mõjutab Kohaliku kogukonna heaolu?</p> <p>12. Miks algatati Detailplaneering enne üldplaneeringu valmimist?</p> <p>12. Miks erineb us lahendus oluliselt eelnevast Varja teemaplaneeringust?</p> <p>13. Palun esitada sõltumatud uuringud: Müra, Varjutus, liiklus, Kinnisvara kohta.</p> <p>14. MILLINE ON KOHALIKU KOGUKONNA KASU NENDEST TUULIKUTEST????</p> <p>15. Kas planeeritakse ka tulevikus mingeid salvestusseadmeid ? Sellisel juhul palun ka nende mõju sisse arvestada. Või välja kirjutada et ei planeerita ja panna lukku et neid ei saa ka kunagi sinna teha.</p> <p>16. Palun välja tuua kasutegurid.</p> <p>17. Millised rändekoridorid on antud piirkonnas. Kuidas see nende loomade elu mõjutab?</p>	<p>2. Pihlaka katastriüksuse piirid olid katastrikaardil ebatäpsed. Täna on piirid täpsustatud. Kinnitame, et Pihlaka katastriüksus ei jää planeeringuala koosseisu.</p> <p>3. Lüganuse valla üldplaneering kehtestati Lüganuse Vallavolikogu 29.05.2025 otsusega nr 243. Üldplaneeringuga nähakse ette põhimõtteliselt sobivad alad tuuleparkide arendamiseks. Kõik käesoleva detailplaneeringuga kavandatavad tuulikupositsioonid jäävad üldplaneeringuga kehtestatud potentsiaalsetele tuuleparkide rajamiseks sobilikele aladele. Üldplaneering sätestab tuuleparkide rajamist välistavad kriteeriumid, üldised tingimused tuuleparkide kavandamisele ning tingimused tuuleparkide ühendamiseks elektri põhivõrku. Käesoleva DP lahendus on üldplaneeringus toodud tingimustele vastav.</p> <p>4. Detailplaneeringu lahenduses on esitatud tuulikute põhimõttelised asukohad, mille alusel on hinnatud mõju elanikele, sh on modelleerimise abil prognoositud tekkivat müra ja varjutust. Tuulikute asukohti on võimalik nihutada üksnes planeeringuga määratud hoonestusalade piires. Mõju hindamisel on seatud ka nõue, et tuulikute projekteerimisel tuleb vajadusel teostada täiendav müra ja varjutuse modelleerimine, et täpsustada elanikele avalduvate häiringute leevendusmeetmed.</p> <p>5. Vt punktis 4 toodud selgitust. Müra ja varjutust on modelleeritud ja hinnatud vastavalt DP-s toodud tuulikute asukohtadele ning kõrgustele, kasutades hetkel tootmises olevatest tuulikutest ühe võimsaima tuulikumudeli andmeid. Ühtlasi on seatud nõue, et juhul, kui projekteerimise etapis kasutatakse teistsuguste parameetritega tuulikuid, tuleb teostada täiendav modelleerimine, et selgitada hindamistulemuste jätkuv asjakohasus ning täpsustada vajalikud leevendusmeetmed.</p> <p>6. Vt punktides 4 ja 5 toodud selgitusi.</p> <p>7. Avalikul väljapanekul olnud detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes on läbivalt käsitletud ka ehitusaegseid keskkonnamõjusid (maakasutuse</p>
--	---	--

			<p>muutus, ehitustööde müra jm). Palume tutvuda aruandes toodud hindamise tulemustega.</p> <p>8. Mõju varale, sh kinnisvara väärtusele, on käsitletud avalikul väljapanekul olnud detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes. Kavandatav tuulepark mõjutab inimeste vara eelkõige läbi kaudse mõju (tulenevalt visuaalsetest häiringutest, tuulepargi mürast vms). Palume tutvuda aruandes toodud hindamise tulemustega.</p> <p>9. Mõju elukeskkonnale (sh nt visuaalne mõju ja mürahäiring) on käsitletud avalikul väljapanekul olnud detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes. Palume tutvuda aruandes toodud hindamise tulemustega.</p> <p>10. Tuulikute visuaalset mõju on käsitletud avalikul väljapanekul olnud detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes, sh on esitatud mõju kirjeldavad fotomontaažid. Palume tutvuda aruandes toodud hindamise tulemustega.</p> <p>11. Tuuleparkide rajamine võib mõjutada kohalikku kogukonda kahetiselt. Tuulikute töötamine võib kohalikke häirida müra, varjutuse ning maastikupildi muutumise kaudu. Neid häiringuid on kirjeldatud keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes ning häiringud ei tohi ületada seaduses toodud norme. Teisalt kaasneb tuulikute rajamisega kohaliku omavalitsuse ja kohalike elanike sissetulekute kasv läbi nn tuulikutasu laekumise ning piirkonna ettevõtluskeskkond muutub atraktiivsemaks otseliiniga elektrienergia tarnimise võimaluse tõttu. Tuulepargi arendaja VKG on piirkonna suurim tööandja ja maksumaksja ning seeläbi tagab tuulepargis toodetud energia kohaliku tööhõive ja maksulaekumise säilimise. Endiselt saab tuuleparki ümbritsevaid maid kasutada põllumajanduseks.</p> <p>12. Detailplaneering algatati enne uue Lüganuse valla üldplaneeringu kehtestamist, kuna selleks oli olemas kehtiv õiguslik alus. Detailplaneeringu algatamise ajal kehtis</p>
--	--	--	---

			<p>Lüganuse valla üldplaneering koos Varja tuulikupargi teemaplaneeringuga, mis nägi vastavas piirkonnas ette tuuleenergia arendamise võimaluse.</p> <p>Planeerimisseadus ei keela detailplaneeringu algatamist olukorras, kus uus üldplaneering on alles koostamisel.</p> <p>Vastupidi, Riigikohus on selgitanud, et kohaliku omavalitsuse üksusel on õigus planeeringute kaalumisel arvestada ka koostamisel oleva kõrgema astme planeeringu eesmärkidega ning mitme planeeringumenetluse samaaegne läbiviimine on lubatud.</p> <p>Tänaseks on Lüganuse valla uus üldplaneering kehtestatud ning näeb kõnealusel alal ette tuulepargi kavandamise koos vastavate maakasutus- ja ehitustingimustega. Samuti on lahendus kooskõlas Ida-Viru maakonnaplaneeringuga.</p> <p>Seetõttu on detailplaneeringu menetlemine nii selle algatamise ajal kui ka praegu planeeringulises mõttes põhjendatud ja õiguspärane.</p> <p>12. Detailplaneering erineb oluliselt varasemalt kehtinud teemaplaneeringust, kuna peale teemaplaeeringu kehtestamist (29.03.2012) on oluliselt muutunud tuulikute tehnoloogia ning parameetrid ning on kehtestatud uus üldplaneering, millele menetletav detailplaneering peab vastama.</p> <p>Detailplaneeringu lahendus peab kehtestamisel vastama uue üldplaneeringu tingimustele.</p> <p>13. Müra ja varjutuse hinnangud, samuti kinnisvarale avalduvate mõjude hinnang on esitatud mõju hindamise aruandes ja selle lisades. Liikluskorraldust on lähemalt käsitletud detailplaneeringu seletuskirjas.</p> <p>14. Vaadata vastust küsimusele nr 11.</p> <p>15. Krundile 8 on kavandatud alajaam ning selle juurde on võimalik paigaldada ka energia salvestusseadmeid.</p> <p>Salvestusseadmete paigaldamise võimalus on DP seletuskirjas lahti kirjutatud. Salvestusseadmete mõjuga on arvestatud, KSH aruannet täiendatakse vastavas osas.</p>
--	--	--	---

				<p>16. Avatud allikate andmetel on antud piirkonnas on väga head tuuleolud. Tänapäevaste tuulikutega jäävad kasutegurid vahemikku 35-39%, sõltuvalt konkreetse tuuliku asukohast.</p> <p>17. Mõju loomastikule on käsitletud avalikul väljapanekul olnud detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes, sh on arvestatud nt nii loodusmaastike sidususeks määratud rohekoridoridega (mida planeeringualale ei ulatu) kui lindude rändega. Palume tutvuda aruandes toodud hindamise tulemustega.</p>
27.06.2026	7. Tardek OÜ	<p>Esitan vastuväite VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu (toimik nr 2614101/42273; algatatud Lüganuse Vallavolikogu 26.06.2024 otsusega nr 196) ja selle KSH aruande eelnõu avalikule väljapanekule.</p> <p>Seisukoht: ei nõustu kavandatud lahendusega, kuna see riiwab oluliselt naaberkinnistul tegutseva päikeseelektrijaama (PV-park) õigusi ja majandushuve.</p> <p>1. Mõju olemus. Kavandatud elektrituulikud (tipukõrgus kuni 260 m) tekitavad pöörlevate labade ja mastide tõttu varjutust (vilkuvat varju) ja varjuheidet. Naaberkinnistul paiknev PV-park on selle varjutuse otsene vastuvõtja: tuulikute varjud, eriti madala päikese korral hommikul/õhtul ja talveperioodil, langevad päikesepaneelidele ning vähendavad toodangut. PV-süsteemides põhjustab ka osaline varjutus ahela (stringi) toodangu ebaproportsionaalselt suure languse, mistõttu mõju ei ole tühine.</p> <p>2. Puudus KSH-s. KSH aruande lisas 2 (müra, varjutus, nähtavus) on varjutust hinnatud üksnes elamute suhtes. Naaberkinnistul asuvat päikeseelektrijaama ei ole varjutuse vastuvõtjana käsitletud ega selle toodangukadu hinnatud. See on sisuline puudus - planeering ja KSH peavad hindama mõju naaberkinnistute olemasolevale õiguspärasele kasutusele, sealhulgas teisele elektritootmisrajatisele.</p> <p>3. Majanduslik kahju. Tuulikute varjutusest tulenev PV-pargi toodangu vähenemine on otsene varaline kahju, mille suurusjärk on hinnanguliselt kuni 200 000~450 000 eurot aastas. Täpne kahju tuleb välja selgitada modelleerimisega (vt nõuded allpool).</p>	4) Selgitatud	<p>1. Täiendame KSH aruannet analüüsiga varjutuse mõjust naabruses olevatele päikesepeakidele.</p> <p>2. Täiendame KSH aruannet analüüsiga varjutuse mõjust naabruses olevatele päikesepeakidele.</p> <p>3. Majandusliku kahju hindamine eeldab päikesepargi toodangu analüüsi läbiviimist. Täiendame võimalusel KSH aruannet analüüsiga varjutuse mõjust naabruses olevatele päikesepeakidele. Selleks on vaja päikesepargi jooniseid ja tehnilisi andmeid. Saadame sellekohase päringu päikesepeakide omanikele.</p> <p>4. Planeering vastab Eestis Vabariigis kehtivale õigusele ja on kooskõlas piirkonnas kehtiva üldplaneeringuga. Täiendame võimalusel KSH aruannet analüüsiga varjutuse mõjust naabruses olevatele päikesepeakidele.</p>

		<p>4. Õiguslik alus. Planeerimisseadus näeb ette erinevate huvide kaalumise ja naaberkindistute iguste arvestamise ning omandiõigus on põhiseadusega kaitstud (PS § 32). Detailplaneering ei tohi ebaproportsionaalselt piirata naaberkindistust senist õiguspärasest kasutusest. Kuna mõju PV-pargile on jäänud hindamata, ei ole planeering selles osas õiguspärane ega kaalutletud.</p> <p>Nõuan, et enne menetluse jätkamist:</p> <p>a) viidaks läbi varjutuse (vilkuva varju ja varjuheite) modelleerimine, kus vastuvõtjaks on ka naaberkindistul asuv PV-park, esitades nii aastase kui ka maksimaalse (worst-case) varjutuse tundide arvu ning prognoositava toodangukao;</p> <p>b) hinnataks sellest tulenev varaline kahju; l</p> <p>c) kui oluline mõju leiab kindistust, muudetakse mõju põhjustava(te) tuulikupositsiooni(de) asukohta või loobutaks neist (eelkõige PV-pargile lähimad positsioonid), või nähtaks ette kohased leevendus- ja hüvitusmeetmed - analoogselt sellega, kuidas planeeringus on juba ette nähtud merikotka mõju hüvitamine.</p> <p>Kuni eeltoodud mõju on nõuetekohaselt hinnatud ja lahendatud, ei nõustu detailplaneeringu kavandatud lahendusega.</p>		
27.06.2026	8. Erasik R. R.	Ei nõustu.	4) Selgitatud	Mittenõustumine on võetud teadmiseks.
27.06.2026	9. Erasik R. N.	Ei nõustu.	4) Selgitatud	Mittenõustumine on võetud teadmiseks.
29.06.2026	10. Elektrilevi OÜ	Nõustun.	1) Arvesse võetud	Seisukoht teadmiseks võetud.
27.06.2026	11. Solar Light OÜ	<p>Ei nõustu</p> <p>Vk1 ja vk7 hakkavad varjutama olemasolevat PV parki Rebase ja Lille mü-l, mistõttu ei nõustu nimetatud tuulikute asukohtadega. Seda on juba aastaid kindistatud, kuid tuleb järjekordne praak taotlus. Taastuenergia toodab siis kui elektri hind on madal, mistõttu tasuvus on küsitav(madal). Edu!</p>	4) Selgitatud	Majandusliku kahju hindamine eeldab päikesepargi toodangu analüüsi läbiviimist. Täiendame võimalusel KSH aruannet analüüsiga varjutuse mõjust naabruses olevatele päikeseparkidele. Selleks on vaja päikesepargi jooniseid ja tehnilisi andmeid. Saadame sellekohase päringu päikeseparkide omanikele.
29.06.2026	12. Kohtla-Järve Linnavalitsus	Eelnõuga nõus.	1) Arvesse võetud	Seisukoht teadmiseks võetud.
30.06.2026	13. Erasik M. N.	Olen kavandatava tuulepargiga nõus tingimusel, et arendaja (VKG Wind OÜ) koostöös Jõhvi Vallavalitsusega rajab kaasaegse avaliku puhkeala (laste mänguväljak, katusealusega istumisala täiskasvanutele ja	4) Selgitatud	Täname ettepaneku eest! Selgitame, et detailplaneeringu kehtestamise eeltingimusena ei ole võimalik Liganuse vallal nõuda arendajalt avaliku puhkeala rajamist. Potentsiaalne rajatav avalik taristu

		spordinurgake). Vajalik maa-ala on piirkonnas olemas. Tingimuse kohaselt peab nimetatud puhkeala olema täielikult valmis ja kasutusse antud ENNE tuulepargi tootmisesse/ekspluatatsiooni lubamist (enne kasutusloa väljastamist). Samuti peavad arendaja ja Jõhvi vald tagama puhkeala korrapärase hoolduse (muruniitmine, remont jms) vähemalt kord aastas ja vastavalt vajadusele.		lepitakse valla, arendaja ja kogukonna vahel kokku eraldiseisvalt käesolevast planeerimismenetlusest.
01.07.2026	14. Eraisik S. V.	Ei nõustu. Me elame maal, mitte linnas, ilmselgetel põhjustel. Me armastame loodust ja vaikust.	4) Selgitatud	Mittenõustumine on võetud teadmiseks.
01.07.2026	15. Eraisik J. P.	Ei nõustu. Ei nõustu kavandatuga, sest kavandatav tuulepark võib oluliselt mõjutada minu elukeskkonda. Olen mures müra, varjutuse ja visuaalse mõju pärast ning samuti looduse ja linnustiku võimalike kahjustuste pärast. Soovin, et enne otsuse tegemist hinnataks põhjalikult kõiki mõjusid ning võetaks arvesse kohalike elanike arvamusi ja õigusi.	4) Selgitatud	Selgitame, et Teie poolt nimetatud planeeringu elluviimisega kaasnevad mõjud on hinnatud keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes. Kohalike elanike esitatud arvamusi kaalutakse igakordselt individuaalselt. Ettepanekuga nõustumise korral materjale korrigeeritakse ning mittenõustumist põhjendatakse.
04.07.2026	16. Eraisik I. V.	Ei nõustu. Ei nõustu kavandatuga	4) Selgitatud	Mittenõustumine on võetud teadmiseks.
29.06.2026	17. Elering AS	Nõustun tingimustega Planeeringualale jäävad Eleringile kuuluvad D-kategooria Gaasitorustikud T210 Kohtla-Nõmme LKS - Aseri LKS, mille nominaalne läbimõõt on DN 200 ja T120 Kohtla-Nõmme LKS - Aseri LKS DN500 (siin ja edaspidi nimetatud ka kui Gaasitorustik) projekteeritud töö rõhuga 38 bar. Gaasitorustiku kaitsevööndis on keelatud tegevused, mis võivad kahjustada Gaasitorustiku, mh ei tohi ehitada ehitisi, eemaldada ja kuhjata pinnast jne. (kooskõlas Ehs §70 lg 2). Gaasitorustikul on kaitsevöönd, mille ulatus on vastavalt 10 m (T120) ja 5 m (T210) toru teljest ühele ja teisele poole (MTM määrus nr 73, §13). Elering AS seisukoht tuulepargi planeeringuga seoses on järgnev ja kooskõlastatud tingimustel, mis arvestab alljärgnevaga:	4) Selgitatud	Oleme planeeringulahenduses arvesse võtnud gaasitorustiku ja selle kaitsevööndi paiknemist ning täiendasime planeeringutingimusi gaasitorustiku kaitse tagamiseks.

	<p>Käesolevalt ei ole täpselt määratud tuulikute paiknemine Planeeritavas tuulepargis. Edasises planeerimise faasis tuleb arvestada, et tuulikute paigaldamisel Gaasitorustiku kaitsevööndist väljapoole, võivad ehitus-, kasutus- ja sulgemisaegsed mõjud ning riskid siiski kanduda Gaasitorustikule. Arvestades sellise riskiga, peavad planeeritava tuulepargi tuulikud jääma võimalikult kaugemale maasse paigaldatud Gaasitorustikust.</p> <p>Minimaalne horisontaalne vahekaugus D-kategooria gaasitorustiku ja tuuliku masti vahel on poolteise kordne (1,5 kordne) tuuliku masti kõrgusest. Käesolev miinimumkauguse tingimus põhineb juhendmaterjalil „UKOPA/GP/013 Edition 1, 17. juuni 2017“, mis on Euroopas rakendatud ja tunnustatud praktika.</p> <p>Muude ehitus-, kasutus- ja sulgemisaegsed mõjurid ning riskid peavad olema hinnatud ja rakendatud asjakohased Leevendusmeetmed. Riskide hindamine koos leevendusmeetmete kaardistamisega tuleks läbi viia järgnevas projekti faasis. Juhendid, standardid ja head inseneri tavad, mis võivad olla abiks edasisel planeerimisel, on alljärgnevad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EVS 884:2026, • UKOPA-GPG013 „Recommended Practice for Pipeline Proximity – Wind Turbines“, mis on välja töötatud Ühendkuningriigi gaasitorustike ja tuuleparkide koosseksisteerimise praktika põhjal. <p>Kõik tulevased ristumised Elering AS taristuga, planeeritavad tegevused Elering AS taristu kaitsevööndis või tegevused, mille mõju kandub kaitsevööndisse, tuleb kooskõlastada Eleringiga.</p> <p>Kõik päringud, projektid, taotlused, kooskõlastuse soovid ja teavitused palume saata e-kirjaga vho.kooskolastused@elering.ee ning Elering AS piirkonna hooldusjuhile Sven Käiss +372 53026477, sven.kaiss@elering.ee.</p> <p>Täiendavat informatsiooni toru paiknemise kohta looduses, sügavuse jms. parameetrite kohta väljastab vajadusel hooldusjuht Sven Käiss.</p>		
--	--	--	--

		Käesolevas kirjas toodud seisukohad kehtivad 12 kuud nende Väljastamise kuupäevast.		
07.07.2026	18. Muinsuskaitseamet	Eelnõuga nõus.	1) Arvesse võetud	Seisukoht teadmiseks võetud.
09.07.2026	19. AS Eesti Raudtee	<p>Nõustun tingimustega.</p> <p>Andsite AS-ile Eesti Raudtee teada, et Lüganuse Vallavalitsus korraldab VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avaliku väljapaneku, mille jooksul on igal isikul õigus avaldada arvamust. Avalik väljapanek toimub ajavahemikul 25.06 - 27.07.2026 valla veebilehel https://lyganuse.ee/vkg-wind-tuulepark/. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on rajada tuulepark ja selle toimimiseks vajalik taristu.</p> <p>Oleme tutvunud detailplaneeringu materjalidega ning käesolevaga esitame alljärgneva tingimuse:</p> <p>Detailplaneeringu realiseerimise korral tuleb VKG Wind tuulepargi maakaabelliinide trassi projekteerimisel Alajaama tee 5 // Püssi alajaam kinnistule (43701:004:0046, Eleringi alajaama territooriumile) arvestada, et nimetatud alajaama territooriumile onprojekteeritud ja rajatakse tulevased AS Eesti Raudtee maakaablid. Juhul kui tuulepargi maakaabelliinide trass projekteeritakse AS Eesti Raudtee maakaabelliinide kaitsevööndisse, tuleb esitada AS-ile Eesti Raudtee tehniliste tingimuste taotlus e-posti aadressile infra@evr.ee.</p>	4) Selgitatud	Täiendasime planeeringu tingimusi seoses tehniliste tingimuste taotlemise vajadusega juhul, kui VKG Wind tuulepargi maakaabelliinide trass projekteeritakse Alajaama tee 5 // Püssi alajaam kinnistule.

09.07.2026	20. Eesti Geoloogiateenistus	<p>Nõustun tingimustega.</p> <p>Kaasasite 24.06.2026 Eesti Geoloogiateenistuse (edaspidi EGT) e-ehitus keskkonnas detailplaneeringu toimikule nr.2614101/42273 arvamuse avaldamiseks. Menetluse kaudu on viidatud VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu (DP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõudele ning avalikule väljapanekule (edaspidi planeering).</p> <p>Planeeringu ala asub Ida-Viru maakonnas Lüganuse vallas ning algatati Lüganuse Vallavolikogu 26.06.2024 otsusega nr 196. Ala hõlmab seitset katastriüksust: Heina (44201:001:1189), Karu (43701:003:0990), Turba (43701:003:0980), Varjeli (43701:003:0851), Kivi (43701:003:1100), Kaldapealse (43701:002:0740), Lille (44201:001:1196). Kõigi käesoleva DP-ga haaratud maaüksuste omanik on VKG Wind OÜ.</p> <p>Planeeringu eesmärk on ruumilise terviklahenduse loomine tuulepargi ja selle toimimiseks vajalike rajatiste ehitamiseks. Planeeringuga määratakse ehitusõigused 270 ha suurusel alal kuni seitsme elektrituuliku rajamiseks maksimaalse kõrgusega kuni 260 m (positsioonid VKG1, VKG2, VKG4, VKG5, VKG6, VKG7) ning maksimaalse kõrgusega kuni 239 m (VKG3).</p> <p>Planeeringuga muudetakse maakasutuse sihtotstarbeid osaliselt elektrienergia tootmise ja jaotamise alaks ning määratakse ehitusõigus tuulikute rajamiseks.</p> <p>Planeeringuga lahendatakse ka kruntidele juurdepääsud, teed, tehnovõrkude paigutus ning heakorra küsimused.</p> <p>Lisaks määratakse kitsendustega alad ja vajadus servituutide seadmiseks.</p> <p>Planeerimiseaduse (edaspidi PlanS) § 127 lõike 1 kohaselt koostatakse detailplaneering koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi detailplaneering käsitleb.</p> <p>PlanS § 133 lõike 1 kohaselt esitatakse detailplaneering kooskõlastamiseks kõnealuse seaduse § 127 lõikes 1 nimetatud asutustele.</p> <p>Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 15 lõike 7 alusel kui planeeritaval maa-alal asub maardla või selle osa,</p>	1) Arvesse võetud	<p>1. Täname tähelepaneku eest. Arvestame märkusega ja täpsustame KSH aruande sõnastust.</p> <p>2. Täname tähelepaneku eest. Arvestame märkusega ja parandame KSH aruande sõnastust.</p> <p>3. Nõustume seisukohaga. Vaatame viidatud peatüki üle ja parandame KSH aruande sõnastust.</p> <p>Võtame arvesse, et tegemist on tingimusliku kooskõlastusega ning hoiame EGT-d kursis planeeringu edasise menetlusega.</p>
------------	------------------------------	--	-------------------	--

		<p>kooskõlastatakse maakonnaplaneering, üldplaneering, detailplaneering ja riigi või kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS-s sätestatud korras Kliimaministeeriumi või kliimaministri volitusel riigiasutusega, kelle ülesanne on tagada riigi geoloogiaalane pädevus.</p> <p>Kliimaministri 14.12.2024 käskkirjaga nr 1-2/24/507 „Volitus Eesti Geoloogiateenistusele maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks loa andmiseks ja planeeringute kooskõlastamiseks“ on Eesti Geoloogiateenistusele antud volitus kooskõlastada planeeringuid, kui planeeritav maa-ala asub maavarade registris oleval maardlal või selle osal.</p> <p>MaaPS § 14 lõike 2 alusel, võib lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus: 1) ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda; 2) halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või 3) halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitisega, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta, või tegemist on elektrituruseaduse tähenduses taastuvat energiaallikat kasutava elektrienergia tootmiseseadme ja seonduva taristu ehitamisega.</p> <p>Planeeringu ja KSH seletuskirjades on korrektselt välja toodud planeeringuala osaline kattuvus Aseri fosforiidimaardlaga (registrikaardi number 191). Täpsemalt on kattuvus passiivse tarbevaru plokkidega 28 ja 29. Samuti on viidatud osalisele kattuvusele Vao kihistu perspektiivse lubjakivilasundi levialaga. Viimaks kattub ala kehtiva üldgeoloogilise uurimistöö loaga „Lääne- ja Ida-Virumaa ehitusmaavarade üldgeoloogiline uurimistöö“ (YGUL/523069, Eesti Geoloogiateenistus).</p> <p>Planeeringualal on maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistud, mis on põllumajanduslikus kasutuses. Alal puudub hoonestus. Kehtivad õigusaktid annavad võimaluse</p>		
--	--	---	--	--

		<p>lubada maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasoleva olukorra halvenemist, kui tegemist on taastuenergia rajatisega (sh tuulepargid). MaaPS §14 lg 2¹ sätestab taastuenergia ehitise ehitamise võimalikkuse maardlaalale maavara tüübi kaupa. Antud olukorras rakendub lõige 3: 3) muude maavarade maardla alal, mille kohta ei ole kehtivat kaevandamisluba ega geoloogilise uuringu luba ning ei ole esitatud selle maavara kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust ning kui tegevusega on nõustunud Kliimaministeerium, juhul kui ta ei ole käesolevas lõikes sätestatud loa andjaks, tähtajaliselt kuni 35 aastaks. Kliimaministeerium on oma 04.07.2025 kirjaga nr 14-6/25/3100 palunud arvestada EGT töös „Maardlatele ja maavarade perspektiiv- ning levialadele taastuenergeetika taristu rajamise analüüs. Kirde- ja Kesk-Eesti“ (EGT analüüs) toodud seisukohtadega. Eesti Geoloogiateenistus on materjalidega tutvunud ja märgib järgmist: Märgime, et planeeringuga hõlmatud ala kattub EGT töös analüüsitud alaga „Viru 16“. Alal lasuva fosforiidimaardla kohta on märgitud, et EGT geoloogilise ruumimudeli järgi on maardla selles piirkonnas fosforiidi kasulik kiht õhuke ja madala kvaliteediga. Seetõttu on EGT hinnangul kavandatava tuulepargiga kattuv alal Aseri fosforiidimaardla majanduslik perspektiiv madal ning töös on tehtud ettepanek mitte piirata Viru 16 ajutist rajamist. Eelnevat arvestades ei ole tõenäoline, et maardla piirkonnas leiduvat fosforiiti hakatakse lähiaastatel kasutama ja EGT hinnangul ei piira Aseri fosforiidimaardlaga antud alal kavandatavate tuulikute ajutist rajamist MaaPS-s sätestatud kujul (§ 14 lg 2¹ p 3). Samuti märgitakse töös, et Viru 16 kattub Vao kihistu lubjakivi perspektiivse alaga (äärmiselt oluline kõrgemargilise lubjakivi varustuskindluse tagamiseks lähitulevikus), mis on olulise tähtsusega, kui kattuvuse pindala on vähemalt viis hektarit. Käesoleva planeeringulahenduse kohaselt kattuvad mitmed tuulikud Vao kihistu lubjakivi perspektiivse alaga olulisel määral. Sellise lahenduse puhul on alust arvata, et VKG Wind OÜ tuulepargi planeeringu lahendus halvendab paiguti maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda.</p>		
--	--	--	--	--

		<p>Kuivõrd mõlemad DP alad jäävad künnisest suuremal alal Vao kihistu lubjakivi perspektiivsele alale, soovitab EGT mitte rajada tuulegeneraatoreid Vao kihistu perspektiivse alaga kattuvale osale. See halvendaks maavara kaevandamisväärsena säilimise (tuulegeneraatori maasisene vundament) või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda.</p> <p>Eelnevat arvestades on tuulepark on võimalik kooskõlastada tingimuslikult. Tingimuseks seatakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EGT kooskõlastab VKG tuulepargi vastavalt VKG WIND tuulepargi DP ja KSH eelnõude lahendusele Aseri fosforiidimaardlaga kattuvale alal 35-ks aastaks, soovitusena vältida tuulegeneraatorite ja taristu rajamist Vao kihistuga kattuvale alale. <p>Tingimus ei laiene maardlaga mittekattuvale alale (st tuulikud VKG1, VKG5, VKG 6 ja VKG 7).</p> <p>Järgnevalt toome välja materjalide ülevaatamisel tuvastatud puudused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. KSH punktis 4.5.2 on viidatud § 14 lõike 2¹ punktile 3, kuid on jäetud välja „/.../ ning kui tegevusega on nõustunud Kliimaministeerium, juhul kui ta ei ole käesolevas lõikes sätestatud loa andjaks, /.../“. Palume täiendada. 2. KSH punktis 4.5.2 on viidatud sama seaduse § 15 lõikele 7 ning märgitud, et: „Antud juhul on volitatud asutuseks Maa- ja Ruumiamet.“. Täpsustame, et valitatud asutuseks on Eesti Geoloogiateenistus. 3. KSH punktis 4.5.3 on märgitud, et: „Kavandatava tuulepargi asukohast tulenevalt ei kaasne tuulepargi rajamisega olulist ebasoodsat mõju maavaradele, sh nende kaevandamise potentsiaalile.“. <p>EGT on seisukohal, et KSH ei tohiks järeldada, et tuulepargi rajamisega ei kaasne ebasoodsat mõju maavaradele, sh nende kaevandamise potentsiaalile. Palume parandada.</p> <p>Lähtuvalt eelnevast võib väita, et VKG WIND tuulepargi DP ja KSH eelnõude lahendus halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda.</p> <p>Eesti Geoloogiateenistus on kaalutlenud planeeritava tegevuse mõju ning nõustub Ida-Viru maakonnas Lügánuse vallas VKG WIND tuulepargi DP ja KSH eelnõude lahendusega tingimuslikult.</p>		
--	--	---	--	--

		<p>Tingimused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Parandatakse käesolevas kirjas väljatoodud puudused. 2. EGT koostab alal VKG tuulepargi vastavalt VKG WIND tuulepargi DP ja KSH eelnõude lahendusele Aseri fosforiidimaardlaga kattuvale alal 35-ks aastaks, soovitusel vältida tuulegeneraatorite ja taristu rajamist Vao kihistuga kattuvale alale. <p>Palume hoida EGT-d kursis planeeringu edasise menetlemisega.</p>		
--	--	--	--	--

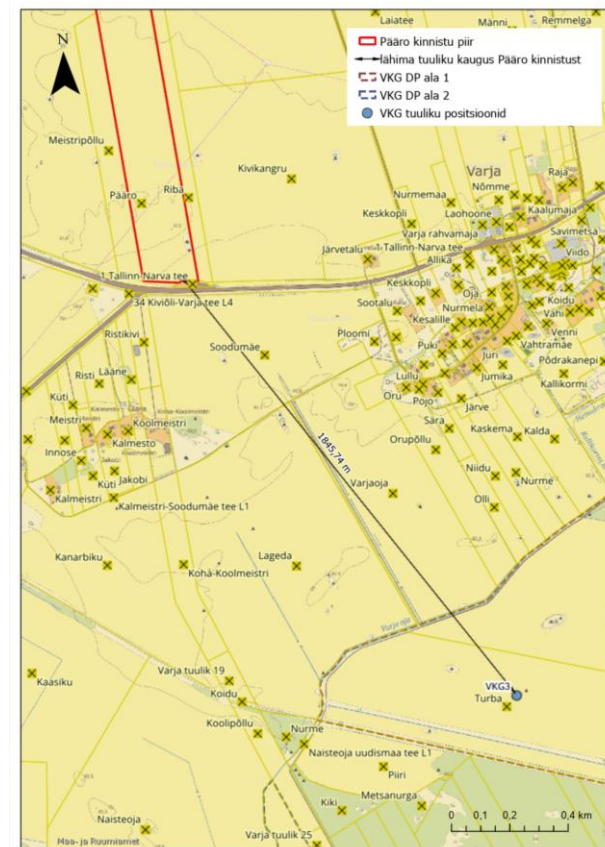
16.07.2026	21. Erasisik H. L.	<p>Ei nõustu.</p> <p>Antud planeering muudab elukeskkonda. Tekib nii visuaalne kui ka akustiline häiring. Ei usalda tehtud uuringute tulemusi inimese tervisele ja heaolule, sest need on lühiajalised, ei toeta pikemaajalist mõju tervisele, on tehtud madalamte tuulikute kohta, ei ole arvestatud mitme lähikonnas asuva tuulikupargi kumuleeruva mõjuga. Põhjaveele tekkiv mõju võib olla suurem, kui hetkel kasutatav ehituse aegne häiring. Pikemaajaline pidev tuulikute tekkiv vibratsioon võib selle piirkonna nõrgalt kaitstud alal põhjavett kahjustada.</p> <p>Lisandub riigikaitseline aspekt, kus nii tihe tuuleparkide konsentratsioon mõjutab ennetus- ja kaitsesüsteeme.</p>	4) Selgitatud	<p>Täname arvamuse eest! Planeeringu koostamisel hinnatakse kavandatava tegevuse mõjusid, sealhulgas mõju elukeskkonnale, inimese tervisele, visuaalsele keskkonnale ning ka koosmõjus teiste kavandatavate arendustega. Hindamine viiakse läbi kehtivate õigusaktide, juhendite ja olemasolevate teadusandmete alusel. Planeeringu lahendust on täpsustatud vastavalt hindamise tulemustele ning vajaduse korral on kavandatud asjakohased leevendusmeetmed. Põhjaveele avalduvat mõju on KSH käigus hinnatud. Tuulikute töötamisest tuleneva vibratsiooni tõttu põhjavee kahjustumist ei ole ette näha. Riigikaitselised aspektid on planeeringu koostamisel arvesse võetud ning planeering on Kaitseministeeriumi poolt kooskõlastatud.</p>
16.07.2026	22. Erasisik V. L.	<p>Ei nõustu.</p> <p>Ei soovi tuuliku enda akna alla</p>	4) Selgitatud	Mittenõustumine on võetud teadmiseks.
19.07.2026	23. Erasisik I. R.-H.	<p>Nõustun tingimustega</p> <p>Olen Pääro kinnistu (katastritunnus 44201:001:1125) omanik ning esitan käesolevaga oma arvamuse VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu avaliku väljapaneku raames. Palun selgitada, milline on kavandatava tuulepargi mõju minu kinnistule. Eelkõige soovin saada vastused järgmistele küsimustele:</p> <ul style="list-style-type: none"> kui kaugel asub minu kinnistu piirist lähim kavandatav tuulik; kas minu kinnistu jääb müra või varjutuse mõjualasse ning millised on prognoositavad mõjud; milline on tuulepargi visuaalne mõju minu kinnistule; kas minu kinnistu või selle lähedusse on kavandatud uusi juurdepääsuteid, elektrikaableid või muud taristut. <p>Kuna samas piirkonnas on menetluses ka teised tuuleparkide planeeringud, palun hinnata ja selgitada ka nende kumulatiivset mõju minu kinnistule, sealhulgas müra, varjutuse ja visuaalse mõju osas.</p>	4) Selgitatud	<p>1. Lähim tuulik jääb kinnistu piirist ligikaudu 1,8 km kaugusele.</p> <p>2. Kuna tegemist on maatulundusmaaga, kus ei paikne eluhooneid, ei ole seda KSH-s käsitletud müratundliku/varjutustundliku alana, kuid välja saab tuua järgmist. Müra modelleerimise kohaselt jääb VKG Wind tuulepargi tekitatud müra Pääro kinnistul alla 35 dB ehk selgelt alla elamumaadele seatud tööstusmüra sihtväärtust (40 dB), mida saab lugeda olulise mõju piiriks. Ka tuuleparkide koosmõju hindamisel jäi müratase kinnistul allapoole seatud sihtväärtust. Sarnaselt mürale jääb ka varjutuse puhul mõju allapoole elamualade soovituslikke väärtuseid (sõltuvalt hinnatud stsenaariumist vähem kui 8 h aastas või 30 min päevas).</p> <p>3. Tuulikupark on kinnistuga piirnevalt Tallinn-Narva maanteelt nähtav, seega on tuulikud (nii osad VKG Wind tuulepargi kui ka teiste tuuleparkide tuulikud) eeldatavalt nähtavad ka kõnealusel kinnistul. Palume tutvuda KSH aruandesse lisatud fotomontaažidega, et saada aimu, milliseks maastikupilt erinevatest vaatepunktidest kujuneb.</p>

Palun lisada vastusele ka kaardiväljavõtted, millelt on näha minu kinnistu paiknemine kavandatava tuulepargi suhtes ning mõju hinnangud.
Palun käsitleda käesolevat kirja ametliku arvamusena detailplaneeringu avaliku väljapaneku käigus ning vastata esitatud küsimustele kirjalikult.

4. Kinnistu juurde ei ole tuulepargi rajamisega seotult planeeritud uut taristut.

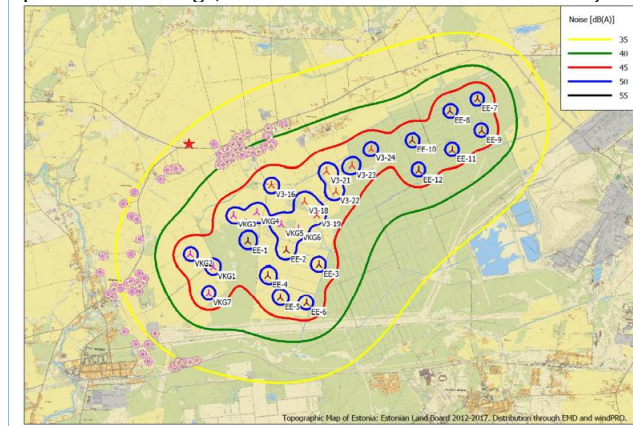
5. KSH aruandes on arvestatud ka teiste tuuleparkide planeeringutega ulatuses, mille osas oli olemas piisav alusinformatsioon. Koosmõju on arvestatud nii müra ja varjutuse hindamisel kui ka visuaalse mõju hindamisel.

6. Teie kinnistu paiknemine lähima VKG tuuliku suhtes on välja toodud järgmisel joonisel.:

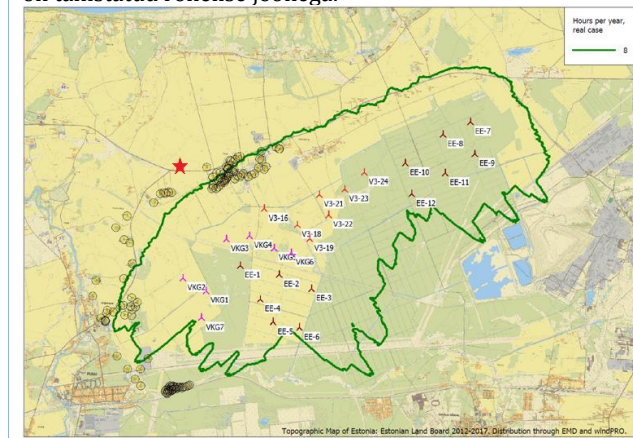
Müra levikust aruandes käsitletud tuulikute koosmõjus (s.t koos teiste tuuleparkidega) annab ülevaate järgnev joonis.

Teie kinnistu piiri orienteeruv asukoht on märgistatud punase tähekesega, müra sihtväärtust tähistab roheline joon:

Map: Estonian Topographic Map, Print scale 1:60 000, Map center Estonian Lambert I-EST97-EST97 (EE) East: 677 866 North: 6 587 741
 ▲ New WTG
 ★ Existing WTG
 ● Noise sensitive area
 Noise calculation model: ISO 9613-2:2004 General, Wind speed: Highest noise value
 Height above sea level from active line object

Varjutuse levikust aruandes käsitletud tuulikute koosmõjus (s.t koos teiste tuuleparkidega) annab ülevaate järgnev joonis. Teie kinnistu piiri orienteeruv asukoht on märgistatud punase tähekesega, varjutuse kestuse soovituslik piirväärtus on tähistatud rohelse joonega:

Map: Estonian Topographic Map, Print scale 1:60 000, Map center Estonian Lambert I-EST97-EST97 (EE) East: 677 997 North: 6 588 100
 ▲ New WTG
 ★ Shadow receptor
 Pickler map level: Height Contours: Estonian, Elevation: Models, 5m, 20m, 10mSep, 000001.wpo (1)
 Time step: 3 minutes, Day step: 7 days, Map resolution: 20 m, Visibility resolution: 10 m, Eye height: 1.5 m

20.07.2026	24. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	Eelnõuga nõus.	1) Arvesse võetud	Seisukoht teadmiseks võetud.
21.07.2026	25. Keskkonnaamet	<p>Nõustun tingimustega.</p> <p>Keskkonnaamet on DP ja KSH aruande eelnõudega tutvunud ning esitab oma pädevusvaldkonna piires järgmised ettepanekud ja märkused materjalide täiendamiseks ja parandamiseks:</p> <p>Linnustik</p> <p>1. Linnustiku uuringud on läbi viidud KSH programmile vastavalt, kuid uuringute analüütiline osa ning sellest tehtud järeldused vajavad mitmes küsimuses täiendavat selgitamist ja põhjendamist, eelkõige seoses hukkumisriskide hindamise, leevendusmeetmete tõhususe ning kotkastele avalduva mõjuga.</p> <p>a. Hukkumisriski hindamise metoodika</p> <p>KSH programmi kohaselt tuli punktvaatluste tulemuste alusel modelleerida kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide hukkumissagedusi. VKG Wind OÜ Lüganuse valla tuulepargi detailplaneeringu ala taimestiku ja linnustiku uuringu aruande (M.Pensa) (edaspidi taimestiku ja linnustiku uuring) lk-l 11 on kirjeldatud hukkumisriski hindamiseks kasutatud metoodikat, mille puhul pole tegemist tüüpiliselt tuuleparkide mõjuhindangus kasutatava nn Band mudeliga. Simulatsioonide põhjal arvutati hoopis liigi ohtu sattumise sagedus (maksimaalne hukkumisrisk, mis realiseeruks, kui linnud tuulikuid ei väldiks). Negatiivselt mõjutatuks loeti liigid, kelle puhul ei ole välistatud esinemissageduse vähenemine uuringualal ja selle vahetus ümbruses seoses suurenenud suremuse ja/või vähenenud elupaigakasutuse tõttu. Näiteks hanede puhul (taimestiku ja linnustiku uuringu lk 31) on keeruline aru saada, mida saadud tulemusest järeldada. Kui 165 150 ülelennust keskmiselt 40% (66 060) lendavad ohutsoonis, ehk hukkuksid vältimiskäitumise puudumisel, siis mitu hane hukkuks, kui arvestada vältimiskäitumist?</p> <p>Eksperthinnangus vältimiskäitumist analüüsitud pole, kuid nt tüüpiliselt kasutatav vältimismäär on 99,8%4 . Seda arvestades hukkuks tuulikutes aastas 132 hane. Lk 29 on kirjutatud, et kavandatud tuulepark võib suurendada</p>	1) Arvesse võetud	<p>1. Nõustume. Vaatame linnustikule avalduvate mõjude analüüsid, hinnangud ja leevendusmeetmete käsitlese üle ning täiendame linnustiku uuringut ja KSH aruannet vastavalt saadud märkustele ulatuses, mis võimalik ja asjakohane.</p> <p>2. Arvestame osaliselt. Täiendame tuuleparkide kumulatiivsete mõjude hindamist, arvestades seejuures ka Varja tuulikupargi alale 2 planeeritavate tuulikute. Soovituseks esitatud piirkonna kõigi tuuleparkide ülese ühise eraldi eksperthinnangu tellimine väljub aga antud KSH (programmiga määratud) hindamise mahust.</p> <p>3. Nõustume ning täpsustasime planeeringut nn Varja tuulepargi arendamise ajaloo osas. KSH aruandes täpsustame alternatiivide kaalumise juhistega seotud sõnastust.</p> <p>4. Täname tähelepaneku eest. Parandame KSH aruandes viidatud vea.</p> <p>5. Nõustume. Kuna kuivendussüsteemide täpne lahendus selgub alles projekteerimisel, ei ole KSH aruandes võimalik välja tuua konkreetseid täpseid mõjualasid. Kuivenduse mõju käsitlest KSH aruandes täiendatakse siiski ulatuses, mis on detailplaneeringu etapis võimalik.</p> <p>6. Täname tähelepaneku eest! Täpsustasime sõnastust planeeringu seletuskirjas.</p>

		<p>hanede hukkumisriski. On aga oluline konkreetset välja tuua, kas hukkumisrisk on oluline ning kas ja kuidas seda saab leevendusmeetmetega muuta väheoluliseks. Asjaolu, et simuleeritud ohtu sattumise sagedusi on keeruline tõlgendada kehtib ka teiste liikide puhul, kellele see arvatud on. Seetõttu on vaja analüüsi järeldused selgemalt lahti kirjutada. Väike-konnakotkast vaadeldi uuringute käigus kuuel korral, vaatamata sellele, et lähim teadaolev elupaik asub 10 km kaugusel. Taimestiku ja linnustiku uuringus (lk 14) on kirjutatud, et pesitsusaegsed vaatlused võivad viidata seni leidmata pesapaigale. Samas on vaatluste põhjal hinnatud, et kuna liiki registreeriti vaid 0,02 tundi vaatlustunni kohta, mis on vähem, kui viibimissagedus 2 km raadiuses pesast võiks olla (0,12 tundi vaatlustunni kohta), jääb pesapaik uuringualast kaugemale kui 2 km. Palume täpsustada, kust tuleneb lävend 0,12 tundi vaatlustunni kohta, sest tegemist ei ole üldteada parameetriga. Taimestiku ja linnustiku uuringu võimalike leevendusmeetmete peatükis (lk 33) on kirjas, et tuulepark tuleb varustada automaatse lindude tuvastamise süsteemiga. Oluline on täpsustada, milliseid linnuliike see süsteem peab tuvastama (kas ainult merikotkaid, või ka nt hanesid). Ka DP seletuskirja eelnõus on see ebamääraselt kirjas. Linnustiku järeelseire osas teeme ettepaneku lisada haudelinnustiku seirele ja hukkunud lindude otsimisele juurde ka automaatsete peatamissüsteemide kogutud andmestiku analüüsimise. KSH aruande ptk-s 4.3.3.2 (lk 57–71) on käsitletud kaitsekorralduslikult olulistele linnuliikidele avalduvaid mõjusid ning antud selle käigus hinnangud ka eri liikide hukkumisriskidele, mis põhineb liikide kohtamissagedusel. Põhimõtteliselt on tegemist eksperthinnanguga, mille metoodika ei ole selgelt jälgitav. Soovitav on hukkumisriskide hindamiseks kasutada mõnda üldtunnustatud kvantitatiivset arvutuskäiku, näiteks Band mudelit. Tõsi küll, kvantitatiivsed mudelid on kasutatavad siiski üksnes nende liikide puhul, kelle kohta on piisaval arvul vaatlusi. Samuti tuleb tunnistada, et lõppjäreldused – vajadus vähemalt merikotkale avalduvate mõjude leevendamiseks kasutada tuulikute vajaduspõhiseid peatamissüsteeme – ilmselt oluliselt ei muutu.</p>	
--	--	---	--

	<p>b. Merikotkas, kaljukotkas ja väike-konnakotkas</p> <p>Mõjude hinnang merikotkale vajab kindlasti täiendamist. Põhiline puudus on asjaolus, et vaatamata merikotkaste vaatluste suurele arvule ei selgu hinnangus hukkumisriski suurus ega aktsepteeritav lävend. Hukkumisrisk on olulisem näitaja mõjude kirjeldamisel. KSH-s ei ole toodud ka hukkumisriski hindamise aluseks tehtud merikotka lennuvaatluste trajektoore. Varja merikotka mõjude hinnangus ei ole käsitletud olukorda, milline on lubatav tuulepargi suurus ainult leevendavate meetmetega st juhul kui kompenseerimine ei ole lubatud. Samuti ei ole analüüsitud olukorda, mis juhtub siis, kui merikotkad ei hülga pesapaika peale tuulepargi rajamist. Sellise olukorra tõenäosus on siiski arvestatav, millised on siis vajalikud meetmed. Kaljukotka puhul tuleb arvestada, et liik on raskesti tuvastatav ja seega ei tähenda kolm vaatlust, et nende 275 tunni jooksul oli alal vaid 3 lindu. Kaljukotka hinnangu täiendamiseks on vajalik koondada lähipiirkonnas 5 km raadiuses kõik vaatlused viimase 5 aasta jooksul ja analüüsida, kas piirkonnas võib olla pesitsev paar või kui oluline on see ala läbirändavatele lindudele. Ka väike-konnakotka puhul on vajalik esmalt koondada liigi kohta kogu vaatlusinfo (koostada kaart kõigi lennutrajektooridega). Eriti ka arvestades asjaolu, et võimalus on, et lähipiirkonnas on väike-konnakotka seni teadmata pesapaik. 6 vaatlust pigem kinnitavad seda, arvestades, et 10 km eemal on ainuke teadaolev pesapaik.</p> <p>c. Leevendusmeetmed ja järelseire KSH aruande ptk-s 5.1.4 (lk 93) on linnustiku leevendava meetmena nähtud ette kogu tuulepargi varustamine automaatse lindude tuvastamise süsteemiga. Paraku on süsteemi disain ja sihtliigid jäänud selgusetuks. Võib mõista, et linnustiku uuringu kohaselt on süsteemi tarvis merikotka hukkumisriski minimeerimiseks (lisaks alal pesitsevale paarile ka rände ajal alal peatuvaid linde jahtivad linnud) kuid selgusetuks jääb, kas ekspert peab peatamissüsteemi vajalikuks ka piirkonnas rändel peatuvate lindude (eelkõige hanelised, luiged) kokkupõrgete minimeerimiseks? Teise kokkupõrkeriske leevendava meetmena on nimetatud tuulikute labade osalist värvimist (KSH aruande lk 94). Selle meetme seni küsitavat rakendatavust on aruandes märgitud, kuid jääb selgusetuks</p>	
--	---	--

	<p>selle meetme rakendamise või rakendamise jätmise tagajärjed – juhul kui selgub, et meedet ei ole võimalik rakendada, kas sellisel juhul kaasneb oluline linnustiku hukkumiskriisi suurenemine või tuleb sellisel juhul rakendada teistsugust (teise tehnoloogiaga) lindude tuvastamise süsteemi?</p> <p>Kumulatiivsed mõjud</p> <p>2. Esitatud dokumentides ei ole linnustikule (rändlindudele) koosmõjude hindamisel arvestatud Varja tuulikupargi ala nr 2 kavandatavate tuulikutega. Juhime tähelepanu, et Varja tuulepargi ala nr 2 menetlus peatus 2025. a, kuid nüüdseks on menetlus jätkunud ning ala 2 DP ja KSH aruanne on praegusel hetkel kooskõlastusringil. Varja ala 2 paikneb kahe VKG Wind tuuleala vahel, mistõttu on see eriti oluline. Oluline on rändel peatuvate liikidele avalduva mõju osas arvestada Varja piirkonda kavandatavate tuuleparkide mõjude kumuleeruvusega, selles osas võib antud DP KSH-s viidatud meedet hukkumiskriisi leevendamiseks pidada tervitatavaks (juhul kui meetme sisu on ka rändel peatuvate liikide tuvastamine kaamerasüsteemide abil), kuid selle põhjendatus on pinnapealne. Soovitav on piirkonnas arendatavate tuuleparkide rändel peatuvate lindudele avalduva mõju hindamiseks ja mõju leevendamiseks ühise eksperttöö tellimine.</p> <p>Energiamajanduse korralduse seaduse (EnKS) § 32¹¹ ja § 32¹⁴ rakendamine</p> <p>3. DP seletuskirja lisas A1 on antud ülevaade põhjustest, miks antud planeeringu puhul peetakse põhjendatuks rakendada EnKS § 32¹¹ ja § 32¹⁴ ehk võimaldada loodusväärtusi kahjustava taastuvenergeetika arenduse lubamist. Keskkonnaamet on sel teemal esitanud seisukohad Lüganuse valla Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ala 3 menetluses ning siinkohal kõiki aspekte üle ei korda. Toome välja vaid olulisema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Keskkonnaamet on juba varasemalt rõhutanud, et Varja tuuleparkide puhul on taastuvenergeetika ülekaaluka avaliku huvi eeldus Keskkonnaameti esialgsel hinnangul 	
--	---	--

	<p>paikapidav, kuid seda eelkõige kumulatiivselt koos piirkonnas kavandamisel olevate tuuleparkide5 koosmõjus, mitte eraldiseisvalt. - KSH aruandes (lk 60) on märgitud, et EnKS ei sätesta, milliste põhimõtete alusel ja millises geograafilises ulatuses tuleb võimalikke alternatiive kaaluda, samuti puuduvad käesoleva keskkonnamõju hindamise koostamise ajal selle kohta Eestis selged juhised. Märgime, et praeguseks on valminud Kliimaministeeriumi koostatud juhend „Taastuveneergetika kui ülekaalukas avalik huvi. Hüvitusmeetmed. Juhendmaterjal energiamajanduse korralduse seaduse (EnKS) § 32¹¹–32¹⁴ ja § 38³ rakendajale” (https://kliimaministeerium.ee/energeetika-maavarad/taastuvenergia), mis annab ka ülevaate alternatiivide puudumise tõendamise põhimõtetest.</p> <p>- EnKS-i ja viidatud juhendi kohaselt tuleb loodusväärtusi kahjustava taastuveneergetika projekti lubamisel hinnata järgmisi asjaolusid: taastuveneergetika ülekaaluka avaliku huvi kontroll; alternatiivide puudumise tingimuse kontroll; mõjutatava liigi seisundi kontroll ning loodusväärtustele tekitatava kahju hüvitusmeetmete hindamine. Nende tingimuste lõplik kontroll toimub tegevusloa menetluses. Käesoleval hetkel eelduslikult Lüganuse valla Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ala 3 kavandatavate tuulikute ehitusloa menetluses (kuna on tegemist eelduslikult esimese planeeringuga, millega jõutakse nn Varja tuulepargi arendamisel tegevuslubade andmise etappi). Viidatud menetluses tehtav otsuse põhimõte rakendub ka käesoleva DP-ga kavandatavatele tuulikutele.</p> <p>- Kuid seoses käesoleva tuulepargi asukohaga on Keskkonnaameti seisukohalt oluline märkida, et esitatud planeeringudokumentatsioonis ei ole kirjeldatud nn Varja tuulepargi arendamise ajalugu – Keskkonnaametile teadaolevalt paiknevad käesoleva DP-ga kavandatud tuulikud asukohas, kuhu kehtestati tuulepargi asukohta määrav teemaplaneering juba 2012. aastal ning antud planeering oli kehtiv kuni uue Lüganuse valla üldplaneeringu kehtestamiseni 2025. aastal.</p> <p>Muud märkused KSH aruande kohta</p>		
--	---	--	--

		<p>4. KSH aruande etapiks on tuulikute arvu vähendatud (7 tk). Juhime tähelepanu, et ptk-s 4.1.1.3 (lk 26) on kirjas: ...millest 8 tk kuuluvad VKG Wind detailplaneeringuala koosseisu. Palume korrigeerida.</p> <p>5. Keskkonnaamet oma 30.05.2025 kirja nr 6-5/25/9813-2 punktis 4 esitas märkuse seoses maaparandussüsteemide ja kuivenduse võimaliku mõjuga DP alaga piirnevate kaitsealustele taimeliikidele. Palusime KSH-s välja tuua ka kuivendussüsteemide mõjuala ning selle, kas kuivendamise mõju võib ulatuda kaitsealuste taimeliikide leiukohtadeni. KSH aruande ptk-s 4.4.2 (lk 77) on kirjas: Niiskematel aladel võib olla vajalik pinnase täiendav kuivendamine (olemasolevate kraavide rekonstrueerimine, uute kraavide rajamine). Samuti on tõdetud, et mullastikku mõjutatakse ka väljaspool ehitusalasid, kuid vaid lokaalselt. Ka ptk-s 5.2 (al lk 53), mis käsitleb mõjusid taimestikule, ei ole kuivendussüsteemide võimalikust mõjust juttu. Palume siiski lisada võimalik kuivendussüsteemide mõjuala, mis pinnase ja kasvukohtade niiskustingimusi mõjutada võib.</p> <p>DP seletuskiri ja seire korraldus</p> <p>6. DP seletuskirja lk 44 – Keskkonnaseire, kohaselt tuleb kõik järeelseire meetodikad kooskõlastada Keskkonnaametiga. Täpsustame, et Keskkonnaametiga tuleb kooskõlastada siiski vaid linnustiku ja nahkhiirte seire meetodika. Mürametoodikate kooskõlastamine on Keskkonnaameti teada Terviseameti pädevus</p>		
22.07.2026	26. Eraisik N. Ž.	<p>Ei nõustu.</p> <p>Mina ei toeta tuulepargi rajamist Lüganuse valda ja esitan käesolevaga oma ametliku vastuseisu sellele plaanile. Allpool on välja toodud peamised argumendid ja ametlik avalduse põhi, mida saate edastada Lüganuse Vallavalitsusele oma seisukohtade kaitseks.</p> <p>Peamised argumendid tuulepargi vastu:</p> <p>1. Müra ja madalsageduslik heli (infralabiin): Pidev mehaaniline ja aerodünaamiline müra häirib kohalike elanike öörahu. See võib põhjustada kroonilist väsimust ning stressi.</p>	4) Selgitatud	<p>Teie seisukohad on teadmiseks võetud.</p> <p>Teie poolt viidatud mõjuvaldkondi (müra ja madalsageduslik müra, visuaalne häiring ja varjutus, mõju kinnisvara väärtusele ning mõju looduskeskonnale) on käsitletud avalikul väljapanekul olnud detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandes. Mõju vibratsiooni tasemele on käsitletud KSH programmis (KSH aruande lisa 1). Tuulikute rajamisega kaasnevate häiringutega elanikele ning ohtudega lindude ja nahkhiirte populatsioonidele on arvestatud ning vastavalt on tuulepargile seatud mõju leevendavate meetmete rakendamise nõuded.</p>

		<p>2. Mõju tervisele (visuaalne häiring): Suurte labade pöörlemisest tingitud valguse vilkumine (varjutusmõju) tekitab lähedal asuvates majapidamistes ebamugavust ja peavalu.</p> <p>3. Kinnisvara väärtuse langus: Tuuleparkide vahetus läheduses asuvate elamute ja kruntide turuväärtus väheneb oluliselt, kuna elukeskkonna atraktiivsus langeb.</p> <p>4. Looduskeskkonna ja elurikkuse kahjustamine: Suured tuulikud kujutavad otsest ohtu kohalikele linnu- ja nahkhiirepopulatsioonidele ning hävitavad kohalikku maastikupilti.</p> <p>5. Madalsageduslik vibratsioon: Tuulikute tööst põhjustatud madalsageduslik vibratsioon ja infraheli levivad läbi õhu ja maapinna, häirides inimeste öörahu, tekitades pidevat ärevust ning mõjudes laastavalt kohalike elanike tervislikule seisundile.</p> <p>Palun arvestada kohalike elanike huvidega, vaadata üle tuulepargi rajamise plaanid ning jätta nimetatud projekt algatamata.</p>		
23.07.2026	27. Eraisik S. M.	Ei nõustu.	4) Selgitatud	Mittenõustumine on võetud teadmiseks.
24.07.2026	28. Terviseamet	<p>Nõustun tingimustega</p> <ul style="list-style-type: none"> Tuulepargi realiseerumisel võib selle lähiümbruses olla piiratud uute müratundlike alade kavandamine, sealhulgas uute elamute rajamine. Detailplaneeringus tuleks seetõttu ette näha tingimused ja vajaduse korral meetmed, mida tuleb arvestada tuulikute mõjualas uute hoonete kavandamisel. Amet nõustub planeeringumaterjalides väljatooduga, et kavandatavate tuulikute töötamisega kaasneva müra hindamisel võtta aluseks tööstusmüra sihtväärtus (õisel ajal vastavalt 40 dB). Tuulikute lõpliku arvu ja paigutuse fikseerimisel ning lõpliku tuuliku mudeli väljavalimisel teostada täiendav müra modelleerimine (sh madalsageduslik müra), mis arvestaks välja valitud tuuliku andmeid ning täpset paigutust. Lisaks koostada täiendav müra modelleerimine 	4) Selgitatud	<ul style="list-style-type: none"> Käsitleme DP seletuskirjas tuulepargi mõjualasse uute hoonete kavandamise temaatikat. Teadmiseks võetud. Kirjeldatud tingimus on planeeringus olemas, kuid täpsustame selle sõnastust, et täiendava müra modelleerimise kohustus oleks selgelt arusaadav. Leevendusmeetmete rakendamist saab KOV reguleerida tuulepargi kasutusloa väljastamise menetluses. Terviseamet kaasatakse ehituslubade menetluse etappi. Tegemist on müra seire ettepanekuga, mida on nii KSH aruandes kui ka planeeringu keskkonnaseire osas (ptk 4.13) käsitletud. Täname tähelepanu juhtimise eest. Viime KSH aruandes sisse vastavad parandused.

		<p>koosmõjus teiste olemasolevate tuulikute ja planeeritavate tuulikutega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planeeringumaterjalide kohaselt kõikide piirkonda kavandatavate tuuleparkide koosmõjus tööstusmüra öise sihtväärtuse tagamiseks elamualadel on vajalik koostöö teiste arendajatega ning koosmõju leevendamise meetmeid on plaanis täpsustada projekteerimise etapis. Siinkohal tuleks selgitada, milliste kokkulepete või tingimustega kavandatakse tagada leevendusmeetmete tegelik rakendamine olukorras, kus tööstusmüra öise sihtväärtuse saavutamine eeldab ka teiste arendajate tuulikute tööaja, töörežiimi või võimsuse piiramist. • Kaasata amet planeeringu ehituslubade menetluse etapis, et amet saaks hinnata planeeritava tegevuse (täiendava müra modelleerimise tulemused) vastavust keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ nõuetele. • Amet soovib tuulikute kasutusloa menetlemise raames teostada lähimate eluhoonete juures tuulikute välisõhu müra mõõtmised eesmärgiga kontrollida, kas olukord vastab kehtivatele normtasemetele (sh madalsageduslik müra) või planeeringus fikseeritud tingimustele. • KSH aruandes lk 28 viidatud sotsiaalministri 04.03.2002 määrus nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ ja lk 37 viidatud 06.05.2002 määrus nr 75 „Ultra- ja infraheli helirõhutasemete piirväärtused ning ultra- ja infraheli helirõhutasemete mõõtmine“ on tänaseks kehtetud, nõuded siseruumis levivale mürale ja ultra- ning infrahelile on sätestatud sotsiaalministri 12.11.2025 määruses nr 61 „Nõuded müra, sealhulgas ultra- ja infraheli ohutusele elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning helirõhutaseme mõõtmise meetodid“. 		
--	--	--	--	--

27.07.2026	29. Siseministeerium	<p>Nõustun tingimustega.</p> <p>Siseministeerium kooskõlastab märkustega: detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine ei arvesta võimalike mõjudega raadiosidele. Raadioside (sh mobiilside, ringhääling jm) on oluline korrakaitse ning ohuteavituse toiminiseks, mistõttu peame vajalikuks planeeritavate tuuleparkide planeerimisel hinnata raadiosidele tekkivaid mõjusid ning planeerida vajadusel mõju maandavad meetmed.</p>	4) Selgitatud	Täiendame detailplaneeringut seoses raadioside toimimise tagamisega. KSH programm ei näinud ette mõju hindamist raadiosidele KSH osana ja KSH aruandesse nimetatud teemat ei lisata, kuid läbi detailplaneeringus käsitlemise tagatakse aspektiga arvestamine.
27.07.2026	30. Riigimetsa Majandamise Keskus	<p>Nõustun.</p> <p>Eelnõuga nõus.</p>	1) Arvesse võetud	Seisukoht teadmiseks võetud.
24.07.2026	31. Maa- ja Ruumiamet	<p>Nõustun Tingimustega.</p> <p>MaRu pädevusse kuuluvad mitmed valdkonnad, sh kohaliku omavalitsuse planeeringute heakskiitmine, riigimaade haldamine, maaparandus ja geodeetilised märgid. Käesoleva kirjaga esitab MaRu arvamuse kõikidest valdkondadest lähtudes.</p> <p>Tutvunud esitatud materjalidega, märgime järgmist.</p> <p>Planeeringu heakskiitja valdkonnast lähtuvalt</p> <p>1. Seletuskirja eelnõu ptk 3.7 „Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringualade nr 1-3 detailplaneeringud (koostamisel)“ on märgitud, et Varja tuulikupargi detailplaneeringute alad nr 2 ja 3 piirnevad ja osaliselt kattuvad VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu alaga.</p> <p>Lüganuse Vallavalitsus esitas 01.07.2026 mh MaRu-le Varja tuulikupargi planeeringuala nr 2 detailplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamiseks ning arvamuse küsimiseks. Esitatud materjalide kohaselt on Varja tuulikupargi detailplaneeringu ala 2 pindala vähendatud selliselt, et see VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu alaga enam ei ühti. Palume materjale eeltoodust tulenevalt korrigeerida.</p> <p>Ühtlasi märgime, et planeeringuala ümbruses on koostamisel veel Aasa gaasijaama detailplaneering ja Sirts-</p>	4) Selgitatud	<p>1. Täname tähelepaneku eest! Korrigeerime planeeringut. Lisaks käsitleme viidatud planeeringuid asjakohases ulatuses KSH aruandes.</p> <p>2. Oleme planeeringu üle vaadanud ning korrigeerisime sõnastust.</p> <p>3. Tuuliku liigutamine on võimalik kõikjal hoonestusala sees selliselt, et jäävad kehtima KSH aruandes toodud mõju hinnangud ehitustegevuse ja ehitiste hilisema kasutusetapi osas. Mõju hinnangud arvestavad tuuliku paiknemisega mistahes paigas hoonestuslal. Müra ja varjutuse modelleerimised on rangelt võttes tehtud konkreetsele tuulikupositsioonile, kuid nende puhul on kohustuslikuna ette nähtud täpsustavad modelleerimised projekteerimise etapis, mil on teada tuulikute täpsed asukohad.</p> <p>4. Täpsustame planeeringu seletuskirja ning märgime joonisele veevõtukohta põhimõttelise asukoha. Seame tingimuseks, et nõuetekohane veevõtukoht peab olema rajatud enne tuulikute kasutusloa väljastamist. Võimalusel leitakse ühine veevõtukoht läheduses paiknevate/kavandavate tuuleparkide koostöös.</p> <p>5. Täpsustame planeeringus ehituskeeluvööndi vähendamise vajadusi ja võimalusi ning teeme selles osas koostööd Keskkonnaametiga.</p>

	<p>Rebu tuulepargi kohaliku omavalitsuse eriplaneering. Kehtestatud on Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneering alade 1, 2a, 2b ja 3 osas, Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse eriplaneering, Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneering.</p> <p>Ülevaatlükuma informatsiooni saamiseks palume eelpool nimetatud planeeringute seoseid kajastada ka joonistel. Samuti palume nimetatud planeeringuid arvestada kavandatud tegevuse kumulatiivse mõju hindamisel piirkonnas.</p> <p>2. Seletuskirja eelnõu ptk 4.2 „Kruundi ehitusõiguse ja hoonestusala määramine“ on kirjas, et krundile 8 on kavandatud tuulepargi alajaama ning energia salvestusseadmete põhimõtteline asukoht. Täpne asukoht ja alajaamade arv täpsustatakse edasises projekteerimise etapis – vajadusel võib kavandada täiendavaid alajaamu või muuta olemasoleva alajaama paiknemist planeeringuala piires planeeringu üldpõhimõtteid arvestades. Ka ptk-is 4.6.1 on märgitud, et alajaama ning salvestusseadmete täpne asukoht ja arv täpsustatakse edasises projekteerimise etapis ja vajadusel võib kavandada täiendavaid alajaamu või muuta olemasoleva alajaama ja salvestusseadmete paiknemist planeeringuala piires planeeringu üldpõhimõtteid arvestades.</p> <p>Märgime, et vastavalt PlanS § 6 punktile 5 on krundi hoonestusala defineeritud kui krundi piiritletud osa, kuhu võib püstitada ehitusõigusega lubatud hooneid ja rajatisi ning sama paragrahvi punkti 8 kohaselt on krunt detailplaneeringuga määratud maa-ala, millele on antud ehitusõigus. Seega palume planeeringulahendus üle vaadata ning veenduda, et pärast detailplaneeringu kehtestamist on võimalik vajalikke hooneid ja rajatisi ehitada.</p> <p>3. Seletuskirja eelnõu ptk 4.4.3 „Planeeringuala sisesed teed“ kohaselt on elektrituuliku ligipääsuteede, montaažiplatside ja positsioonide asukohad</p>	<p>6. Vaatame detailplaneeringu ja KSH aruande sõnastuse üle ja korrigeerime seda, et meetmete staatus oleks üheselt mõistetav.</p> <p>7. Arvestame ja täiendame KSH aruannet Varja tuulepargi planeeringualal 2 kavandatud tegevust arvestades ulatuses, mis antud etapis võimalik.</p> <p>8. Kohalik omavalitsus lähtub põhimõttest, et iga järgnev arendaja peab ehituslubade etapis piirangute seadmisel arvestama juba olemasolevate tuulikute ja ehitusloa saanud tuulikutega.</p> <p>9. Arvestame ja täiendame KSH aruannet.</p> <p>10. Täname tähelepanu juhtimise eest. Parandame lause.</p> <p>11. Täname tähelepanu juhtimise eest. Parandame lause.</p> <p>12. Täname tähelepanu juhtimise eest. Kasutatud tingmärk tegi objekti kaardil raskesti tuvastatavaks. Parandame joonise kujundust.</p> <p>13. Selgitame, et tuulikute tekitatud heli ei ole oma omadustelt impulssheli õigusaktide ja müra hindamise metoodikate/standardite mõistes. Impulssheli on järsk ja kiire surveimpulsiga heli, mille kestus on alla 1 sekundi. Sellise heli näideteks on lõhkamine, püssipauk, vasara löök metalli vastu vms. Kuna tuulikute tööga impulssheli ei kaasne, ei käsitleta seda ka KSH aruandes.</p> <p>14. Nõustume ja täiendame jooniseid.</p> <p>15. Korrigeerime planeeringu tekstis olevat linki.</p> <p>16. Täiendame planeeringut geodeetiliste märkide ja nende kaitsevööndi nõuetest lähtuvalt.</p> <p>17. Lisasime välja pakutud tuulepargi sisese elektri- ja side maakaabelliini põhimõttelise asukoha alternatiivi planeeringu seletuskirja ja joonistele. Osaühing Saka ERA on planeeringu menetlusse kaasatud.</p>
--	--	--

	<p>planeeringujoonistel kujutatud põhimõttelisena, mida täpsustatakse vajadusel projekteerimisel. Palume võimalusel täpsustada, mis tingimustel ja millises ulatuses (eeldatavalt on silmas peetud hoonestusalasid) on võimalik eelkõige tuulikute positsioonide liigutamine võimalik selliselt, et jääksid kehtima KSH aruandes toodud mõju hinnangud ehitustegevuse ja ehitiste hilisema kasutusetapi osas.</p> <p>4. Seletuskirja eelnõu ptk 4.6.3 „Tuleohutuse tagamine“ on toodud, et nõuetele vastav tuletõrje veevõtukoht kavandatakse projekteerimisel koostöös teiste läheduses paiknevate tuuleenergia arendustega, seejuures tehakse koostööd Päästeametiga. Planeeringumaterjalidest ei selgu veevõtukoha võimalik asukoht ega selle rajamise põhimõtted. Samuti jääb ebaselgeks, kuidas on tagatud detailplaneeringu elluviimiseks vajaliku tuleohutuslahenduse realiseerimine ning kelle kohustuseks on veevõtukoha väljaehitamine. Seetõttu palume täpsustada, kas ja millisel viisil on tuulepargi toimimiseks vajaliku tuletõrje veevõtukoha rajamine ning selle elluviidavus tagatud.</p> <p>5. Seletuskirja eelnõu ptk 4.9.5 „Pinna- ja põhjavesi“ kohaselt läbivad planeeringus kavandatud ligipääsuteed mitmes kohas Varja oja ehituskeeluvööndit ning nende rajamiseks tuleb taotleda Keskkonnaametilt ehituskeeluvööndi vähendamist. Planeeringumaterjalidest ei selgu üheselt, millistes asukohtades ja millises ulatuses ehituskeeluvööndi vähendamist taotletakse. Samuti puudub vastav teave planeeringu joonistel.</p> <p>Arvestades, et ehituskeeluvööndi vähendamise võimalikkus on planeeringulahenduse elluviimise seisukohalt oluline eeldus, palume seletuskirjas täpsustada vähendamise vajadusega seotud asukohad ja ulatuse ning kajastada need ka planeeringu joonistel. Kuna juurdepääsuteede asukohad on esitatud põhimõttelistena, jääb ebaselgeks, millise konkreetse lahenduse suhtes ehituskeeluvööndi vähendamise vajadust hinnatakse ning kas teede paiknemine on määratud piisava täpsusega, võimaldamaks hinnata tegevuse vastavust kalda kaitse</p>	<p>18. Võtame teadmiseks.</p> <p>19. Täiendasime planeeringutingimusi.</p>
--	--	--

	<p>eesmärkidele. Palume antud küsimuse osas teha koostööd Keskkonnaametiga.</p> <p>6. Seletuskirja eelnõu ptk-i 5.1 „Planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste mõjude hindamise kokkuvõte“ kohaselt teeb KSH ettepaneku varustada tuulepark lindude hukkmisrisi minimeerimiseks automaatse lindude tuvastamise ja tuulikute peatamise süsteemiga. Juhime tähelepanu, et KSH ptk 5.1.4 kohaselt tuleb linnustikule avalduva ebasoodsa mõju vältimiseks rakendada selles peatükis toodud leevendusmeetmeid, sealhulgas varustada tuulepark automaatse lindude tuvastamise süsteemiga, mis võimaldab vajaduse korral peatada tuulikud kogu tuulepargis. Sellest tulenevalt käsitleb KSH nimetatud meetet leevendusmeetmena, mille rakendamine on vajalik ebasoodsa mõju vältimiseks, mitte üksnes soovitusliku ettepanekuna. Samas ei ole KSH selles küsimuses üheselt sõnastatud. Nii on KSH lk 59 märgitud, et linnustiku uuring teeb ettepaneku varustada tuulepark kaamerateaga, lk 71 on märgitud, et lindude hukkmisrisi minimeerimiseks tuleb tuulepark varustada automaatse lindude tuvastamise ja tuulikute peatamise süsteemiga, kuid lk 100 käsitletakse sama meetet taas ettepanekuna.</p> <p>Palume KSH-s ja detailplaneeringus üheselt selgitada, kas automaatse lindude tuvastamise ja tuulikute peatamise süsteemi rakendamine on tuulepargi rajamisel kohustuslik leevendusmeede või üksnes soovituslik meede. Kui tegemist on kohustusliku leevendusmeetmega, tuleks see üheselt kajastada ka detailplaneeringu tingimustes ja planeeringulahenduse elluviimise eeldustes.</p> <p>7. Märgime, et Varja tuulikupargi planeeringuala nr 2 detailplaneeringu ja KSH aruande eelnõu on MaRu-le kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks esitatud. Arvestades detailplaneeringute tavapäraseid menetlustähtaegu ja asjaolu, et mõlemad planeeringud on sisuliselt samaaegselt menetluses, käsitleb MaRu VKG Wind ja Varja tuulepargi planeeringuala 2 detailplaneeringuid paralleelselt menetletavate arendusprojektidena. Seetõttu leiame, et koosmõju hindamisel tuleb arvestada lisaks juba menetluses olevatele ja kehtestatud arendustele ka Varja</p>	
--	--	--

	<p>tuulepargi planeeringuala 2 detailplaneeringuga kavandatud tegevust ulatuses, milles selle lahendus on hindamise ajal teada. Vastasel juhul võib koosmõju hinnang mitte kajastada piirkonnas tõenäoliselt realiseeruda võivate arenduste kogumõju piisava terviklikkusega.</p> <p>8. KSH aruande eelnõus on koosmõju hindamise tulemusena leitud, et osade tuulikute puhul tuleb müra sihtväärtuste ning varjutuse häiringu vältimiseks rakendada töörežiimi piiravaid meetmeid.</p> <p>Planeeringumaterjalidest nähtub, et vastavate meetmete täpne rakendamine jäetakse projekteerimise, ehitusloa või kasutusloa menetluse etappi. Samas jääb ebaselgeks, kuidas tagatakse meetmete rakendamine olukorras, kus piirangute vajadus tuleneb mitme tuulepargi koosmõjust ning puudutab erinevate arendajate tuulikuid. Palume selgitada, millise menetluse raames ja milliste põhimõtete alusel määratakse sellisel juhul konkreetsete tuulikute suhtes rakendatavad piirangud.</p> <p>9. KSH aruande eelnõu ptk-is 2.3 „Planeeringu seos muude asjakohaste arengu- ja planeerimisdokumentidega“ on märgitud, et käsitletava planeeringu seost teiste asjakohaste arengu- ja planeerimisdokumentidega on kirjeldatud VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu lähteseisukohtades ja KSH programmis (aruande Lisa 1). Palume siiski asjakohaseid arengu- ja planeerimisdokumente antud ptk-is käsitleda (vt punkti 1).</p> <p>10. KSH aruande eelnõu ptk-s 4.1.1.3, lk 26 on toodud, et VKG Wind detailplaneeringuga kavandatavad tuulikud moodustavad ainult osa analüüsi hõlmatud tuulikutest (kokku 64 tuulikut, millest 8 tk kuuluvad VKG Wind detailplaneeringuala koosseisu). Palume antud tekst üle kontrollida, kuivõrd detailplaneeringuga kavandatakse 7 tuuliku rajamist.</p> <p>11. KSH aruande eelnõu ptk-s 4.8 „Kosmõju“ on toodud, et Varja tuulikupargi planeeringuala nr 3 on jõudnud vastuvõtmise etappi, sulgudes on toodud, et planeering kehtestati Lüganeuse Vallavolikogu 28.05.2026 otsusega nr 43. Nimetatud otsusega kehtestati siiski Evecon OÜ ja</p>	
--	--	--

		<p>Enery Estonia OÜ tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneering. Palume viga parandada.</p> <p>12. KSH joonisel nr 4-25 sulgia võhiku asukohad pole tuvastatavad, kuigi legendis on selline tingmärk välja toodud. Palume korrigeerida jooniseid.</p> <p>13. Kuna üha enam on ühiskonnas tõusetunud tuulikutega kaasneva impulssheli mõju inimese tervisele, siis palume ka seda teemat KSH aruandes lühidalt käsitleda.</p> <p>14. Määruses „Planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele esitatavad nõuded“ on toodud, et planeeringu jooniste esituskujul märgitakse planeeringu koostamise korraldaja, planeerija ja asjakohasel juhul planeeringu koostamises osaleva muu eriteadmise isiku nimi (§ 4 lõige 1). Palume eeltoodust tulenevalt jooniseid täiendada.</p> <p>15. Märgive, et seletuskirja eelnõu lk 13 lõpus olev link ei tööta.</p> <p>Geodeesia valdkonnast lähtuvalt</p> <p>16. Projekteeritavale alale jääb 2 geodeetilist märki: Kopli nr 1740 (GPA ID 70194; 64-874- 1740; riiklik tihendusvõrk), Kopli nr 1739 (GPA ID 70193; 64-874-1739; riiklik tihendusvõrk). Geodeetiliste märkide kaitsevöönd on 3 m märgi keskmest.</p> <p>Ruumiandmete seaduse (RAS) § 25 sätestab, et geodeetilise märgi kaitsevöönd on geodeetilist märki ümbritsev ala, kus geodeetilise märgi kaitse ja kasutamise vajadusest tulenevalt kitsendatakse inimtegevust. RAS § 26 lõige 1 sätestab üheselt, et geodeetilise märgi kaitsevööndis on ilma geodeetilise märgi omaniku loata keelatud igasugune tegevus, mis võib kahjustada geodeetilist märki ja selle tähistust, mh löökmehhanismidega töötamine, pinnase tihendamine või tasandamine, transpordivahenditele ja mehhanismidele läbisõidukohtade rajamine ning künni- või mullatööde tegemine.</p>		
--	--	---	--	--

	<p>Nimetatud geodeetilised märgid tuleb võimalusel säilitada nende praeguses asukohas. Geodeetiline märk ja selle kaitsevöönd tuleb looduses tähistada ning kaitsta ehitustööde ajaks. Samuti peab olema tagatud juurdepääs ja geodeetiliste mõõtmiste läbiviimine geodeetilisel märgil. Kui tööde käigus ei ole võimalik geodeetilisest märki praeguses asukohas säilitada, võib märgi kõrvaldada ja asendada ei pea. Kui tööde käigus saab rikutud märgi tähistus (näiteks tunnuspost, kupits), siis tuleb see taastada vastavalt õigusaktides kehtestatud nõuetele. Geodeetilise märgi kõrvaldamisest palume teavitada MaRu.</p> <p>Riigimaa valdkonnast lähtuvalt</p> <p>17. Planeeritav ala piirneb riigi omandis olevate Põdra (tunnus 43701:003:1092, maatulundusmaa), Tuisumetsa (tunnus 43801:001:0186, maatulundusmaa), Nurga (tunnus 43801:001:0187, maatulundusmaa) ja Piiri (tunnus 43701:004:0253, maatulundusmaa) kinnisasjadega ning kontaktvööndisse jäävad Kanarbiku (tunnus 43701:002:0700, maatulundusmaa), Metsanurga (tunnus 43801:001:0189, maatulundusmaa) ja Metsa (tunnus 43801:001:0188, maatulundusmaa) kinnisasjad, mille riigivara valitsejaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja volitatud asutuseks on MaRu. Piiri kinnisasjale on seatud kasutusvaldus Osaühing Eesti ERA kasuks. Kanarbiku kinnisasi on antud põllumajanduslikul eesmärgil rendile Osaühing Saka ERA. Palume kaasata Piiri kinnisasja kasutusvalduse omaja planeeringu menetlusse ja edastada planeeringu lahendus kasutusvaldajale tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks.</p> <p>Põdra kinnisasja lääneserva lähedale on kavandatud tuuliku VKG5 asukoht. Kinnisasja põhjaserva lähedale on kavandatud tuuliku VKG6 juurdepääsutee võimalik asukoht ning tuulepargi sisese elektri- ja side maakaabelliini põhimõtteline trass. Tuisumetsa, Nurga ja Metsa kinnisasjade põhja- ja idaserva lähedale, Metsanurga kinnisasja põhjaserva lähedale ning Piiri kinnisasjale on samuti kavandatud tuulepargi sisese elektri- ja side maakaabelliini põhimõtteline asukoht. Kanarbiku</p>		
--	--	--	--

	<p>kinnisasja lõunapiiri lähedale on kavandatud juurdepääsutee põhimõtteline asukoht.</p> <p>Planeeringulahenduses on tuulepargi sisese elektri- ja side maakaabelliini põhimõttelise asukohana näidatud Piiri, Metsanurga, Metsa ja Nurga kinnisasjade piirialad. Palume kaaluda alternatiivset lahendust, mille kohaselt kulgeks trass läbi Turba kinnisasja lõunaosa kuni kinnisasja läänepiiril asuva olemasoleva teeni (Naisteoja uudismaa tee L kinnisasjani) ning sealt edasi mööda olemasoleva tee äärt lõuna suunas kuni tuuliku VKG2 asukohani.</p> <p>Maaparanduse valdkonnast lähtuvalt</p> <p>18. Maaparandussüsteemide kasutustingimusi on käsitletud detailplaneeringu eelnõu seletuskirja peatükis 4.9.7. „Maaparandus“ ning sätestatud KSH-s. Seatud tingimused tagavad maaparandussüsteemide toimimise.</p> <p>19. Dokumentidest peab selgelt välja tulema, et kui tegevust kavandatakse alale, kus ala muudel osadel saab jätkuda põllumajanduslik kasutus ning maaparandussüsteemi rajatise, sh drenaaži, ei ole võimalik toimima jätta, siis tuleb kuivenduse edasiseks toimimiseks enne tuulepargi rajamist maaparandussüsteem vajadusel rekonstrueerida. Rekonstrueerimisprojekti koostamiseks tuleb taotleda projekteerimistingimused MaRu-lt ning tööd peavad olema tehtud enne tuulepargile ehitusloa väljastamist.</p> <p>Arvestades PlanS-is kaasamisele sätestatud nõudeid (§ 127 lõiked 2 ja 3), palume kohalikul omavalitsusel tagada, et detailplaneeringu koostamisse oleksid kaasatud kõik isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada ja isikud, kes on avaldanud soovi olla kaasatud. Palume kaasata menetlusse kõik tuulikute püstitamiseks sobivatele aladele ja nendest kuni 3 km kaugusele jäävate kinnistute omanikud (kavandatakse üle 250 m kõrgusi tuulikuid).</p> <p>Juhul kui kohalik omavalitsus otsustab mitte arvestada mõne eeltoodud ettepanekuga, siis palume saata põhjendatud seisukohad nendega mitteamvestamise kohta.</p>	
--	--	--

		Palume hoida MaRu kursis detailplaneeringu edasise menetlusega ning enne detailplaneeringu vastuvõtmist esitada arvamuse avaldamiseks ja kooskõlastamiseks ning täiendavate koostöötegijate ja kaasatavate määramiseks.		
27.07.2026	32. Transpordiamet	Nõustun tingimustega. Planeeringu koostamisel on arvestatud meie 11.06.2025 kirjaga nr 7.2-1/25/11695-3 edastatud ettepanekutega. Palume esitada planeering meie kooskõlastamiseks maantee@transpordiamet.ee	1) Arvesse võetud	
27.07.2026	33. Kaitseministeerium	Nõustun. Eelnõuga nõus.	1) Arvesse võetud	
26.07.2026	34. Erasisik E. S.	Ei nõustu. Ei nõustu kavandatuga, kuna minu hinnangul ei ole detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandes piisavalt hinnatud kavandatava tuulepargi mõju minu õigustele ja õigustatud huvidele. Eelkõige pean vajalikuks põhjalikumalt hinnata piirkonda kavandatavate tuuleparkide koosmõju, mõju inimese tervisele ja elukeskkonnale, mürale, varjutusele, visuaalsele mõjule ning looduskeskkonnale. Minu üksikasjalikud seisukohad ja põhjendused on esitatud lisatud arvamuses. 1. Sissejuhatus Esitan käesoleva arvamuse erasisikuna seoses VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu avaliku väljapanekuga. Olen Aa külas asuva Jxxxxxx kinnistu omanik ning kavandatav tuulepark mõjutab otseselt minu elukeskkonda, kinnistu kasutamist ning tulevasi võimalusi oma kinnistut kasutada ja arendada. Seetõttu pean vajalikuks esitada oma seisukohad detailplaneeringu ja KSH aruande kohta. Avalikustatud materjalidega tutvumisel ilmnes minu hinnangul, et mitmed olulised küsimused vajavad põhjalikumalt käsitlemist ning olemasolev KSH aruanne ei	4) Selgitatud	1. - 2. Täname arvamuste eest, Teie seisukohad on teadmiseks võetud. Avaliku väljapaneku käigus esitatud seisukohad ja neile antud vastused lisatakse detailplaneeringu menetluse dokumentatsiooni. 3. Täname seisukohtade eest. KSH aruandes on käsitletud piirkonda kavandatavate tuuleparkide koosmõju, sh on teostatud nt kumulatiivse müra ja varjutuse modelleerimised ning visualiseeringud koos teiste tuuleparkide tuulikutege. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne valmis enne, kui Varja planeeringuala nr 2 kohta oli esitatud planeeringulahendus, mida oleks olnud võimalik koosmõju hindamisel aluseks võtta. Kuna nüüdseks on nimetatud planeeringu osas olemas lisainformatsioon, täiendatakse vastavalt koosmõju käsitlust KSH aruandes. Muuhulgas teostatakse täiendav tuuleparkide kumulatiivse müra modelleerimine. 4. KSH aruandes on sotsiaalmajandusliku mõju hindamisel keskendutud olulisele mõjule ning eelkõige aspektidele, mida saab objektiivsete kriteeriumite abil hinnata. 5. Müra modelleerimise meetodikat, sh lähteandmeid, on kirjeldatud KSH aruande peatükis 4.1.2 ning sellest põhjalikumalt ka KSH aruande lisas 1. Sealhulgas on välja toodud, kuidas on arvestatud ilmastikutingimuste mõju müra levikule. Müra levik modelleeriti ebasoodsates tingimustes –

	<p>anna piisavat kindlust, et kavandatava tuulepargi mõjud on hinnatud täielikult ja objektiivselt.</p> <p>Eelkõige pean oluliseks, et põhjalikumalt hinnataks kavandatava tuulepargi koosmõju teiste piirkonda kavandavate või menetluses olevate tuuleparkidega.</p> <p>Üksikute arenduste mõju</p> <p>hindamine eraldi ei pruugi anda tegelikku pilti olukorrast, kus samas piirkonnas võib tulevikus tegutseda mitu tuuleparki. Sellisel juhul võivad müra, visuaalne mõju, varjutus ning mõju looduskeskonnale oluliselt suurened. Samuti leian, et suuremat tähelepanu tuleb pöörata inimeste tervisele ja elukeskkonnale avalduvate mõjude hindamisele. Müra, madalsagedusliku müra, varjutuse ning visuaalse mõju</p> <p>käsitlemine peaks olema võimalikult põhjalik ning tuginema ettevaatuspõhimõttele. Piirkonna elanikel peab olema kindlus, et nende tervist ja elukvaliteeti ei kahjustata.</p> <p>Erilist tähelepanu väärrib KSH aruandes toodud järeldus, mille kohaselt võib kavandatav tuulepark suure tõenäosusega põhjustada Varja merikotka püsielupaiga hülgamise. Selline</p> <p>järeldus viitab võimalusele, et kavandataval tegevusel võib olla oluline mõju looduskeskonnale. Minu hinnangul vajab põhjalikumat põhjendamist, kuidas on jõutud seisukohale, et kavandavad hüvitusmeetmed suudavad sellist mõju tegelikult leevendada või kompenseerida.</p> <p>Pean oluliseks ka seda, et põhjalikumalt hinnataks mõju piirkonna elanike elukeskkonnale tervikuna. Lisaks keskkonnamõjudele mõjutab selline arendus inimeste turvatunnet, kodukoha</p> <p>väärtust ning kinnisvara kasutamise võimalusi. Need aspektid väärivad samuti sisulist analüüsi.</p> <p>Palun Lüganuse Vallavalitsusel ja detailplaneeringu koostajatel minu seisukohad menetluses läbi vaadata ning hinnata, kas detailplaneeringut ja KSH aruannet on vajalik täiendada enne edasise menetluse jätkamist.</p> <p>Ühtlasi palun lisada käesolev arvamus detailplaneeringu menetlusmaterjalide hulka ning anda sellele sisuline vastus vastavalt kehtivale korrale.</p>	<p>aluseks võeti müralevi soodustav pärituul igas suunas ning n-ö kõige halvim tuule kiirus, mille korral tuulikute müraheide on suurim. See tähendab, et teiste ilmastikutingimuste puhul on müra levik väiksem, kui mõju hindamise aruandes esitatud ja arvestatud olukord.</p> <p>Müra mõju hindamisel on arvestatud ka koosmõju teiste piirkonda planeeritud tuuleparkidega ning nii KSH aruandes kui selle lisas 1 on esitatud tuuleparkide kumuleeruva müra hinnangud. Koosmõju hindamist täiendatakse vastavalt lisandunud informatsioonile.</p> <p>KSH eesmärk on välja tuua võimalik oluline mõju. Müra normtasemed, sh hindamisel aluseks võetud müra sihtväärtus, on seatud eesmärgiga kaitsta inimeste tervist ja elukeskkonda. Seega saab eeldada, et sihtväärtuse tagamisel olulist mõju elukeskkonnale ei kaasne.</p> <p>6. Madalsageduslikku müra on KSH aruandes hinnatud ka koosmõjus teiste piirkonda kavandatud tuuleparkidega. Vastavat hinnangut täiendatakse Varja planeeringuala nr 2 osas. Tuulepargi valmimise järgmiselt on ette nähtud madalsagedusliku müra mõõtmised.</p> <p>7. Varjutuse hindamise metoodikat on kirjeldatud KSH aruande peatükis 4.1.3 ning sellest põhjalikumalt ka KSH aruande lisas 1. Hinnati nii halvimat võimalikku olukorda (tuulikud töötavad kogu päeva, päike paistab pilvitus taevas päikesetõusust loojanguni, rootori pind on risti päikesekiirtega jne) kui reaalingimustest lähtuvat olukorda (piirkonna reaalsed meteoroloogilised tingimused). Seega leiame, et kasutatud eeldused kirjeldavad piisavalt tuulepargi kasutustingimusi.</p> <p>Varjutuse hindamisel on arvestatud koosmõju teiste piirkonda planeeritud tuuleparkidega ning nii KSH aruandes kui selle lisas 1 on esitatud tuuleparkide kumuleeruva mõju hinnangud.</p> <p>8. Täname seisukohtade eest. Tuulikute pikaajalist nähtavust ja mõju maastikupildile on mõju hindamisel arvestatud. Samuti on arvestatud piirkonda kavandavate tuuleparkide koondmõju. Kuna Varja 2 ala kohta oleme saanud vahepeal täiendavat informatsiooni, siis täiendame KSH aruannet.</p>
--	---	---

	<p>Käesolevas arvamuses käsitlen peamisi asjaolusid, mis minu hinnangul vajavad detailplaneeringu ja KSH aruande edasises menetluses täiendavat tähelepanu.</p> <p>2. Üldised märkused</p> <p>Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande läbivaatamisel ilmnes, et mitmed olulised küsimused vajavad minu hinnangul täiendavat põhjendamist ja selgitamist. Eelkõige pean oluliseks, et mõju hindamisel käsitletakse terviklikult piirkonda kavandatavate tuuleparkide võimalikku koosmõju ning sellest tulenevaid mõjusid inimese elukeskkonnale ja looduskeskkonnale. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk on anda otsustajale ja avalikkusele piisav ning usaldusväärne ülevaade kavandatava tegevuse võimalikest mõjudest. Seetõttu pean oluliseks, et aruandes esitatud järeldused oleksid selgelt põhjendatud ning tugineksid kontrollitavatele andmetele, uuringutele ja eksperdihinnangutele.</p> <p>Käesolevas arvamuses toon välja peamised küsimused ja tähelepanekud, mis minu hinnangul vajavad enne detailplaneeringu menetluse jätkamist täiendavat analüüsi, põhjendamist või selgitamist.</p> <p>3. Kavandatavate tuuleparkide koosmõju</p> <p>Leian, et detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandes ei ole piisava põhjalikkusega hinnatud kavandatava tuulepargi koosmõju teiste samasse piirkonda kavandatud või menetluses olevate tuuleparkidega. KSH aruandes on koosmõju käsitletud eraldi peatükis 4.8 ning märgitud, et Lüganuse vallas on algatatud ka teisi kavandatavate tuuleparkide detail- ja eriplaneeringuid, mille elluviimisel võib kaasneda kumulatiivne ehk koosmõju. Aruandes on hinnatud eelkõige müra, varjutuse ja eluslooduse koosmõju ning arvestatud Varja tuulepargi planeeringualasid nr 2 ja nr 3 ning Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ tuulepargi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ala nr 3. (KSH aruanne, ptk 4.8 „K koosmõju“, lk 83–90.) Keskkonnamõju hindamisel ei saa lähtuda üksnes käesoleva detailplaneeringu mõjudest eraldiseisvana. Piirkonnas kavandatakse mitut tuuleparki ning nende mõjud võivad ajas ja</p>	<p>9. KSH aruandes on sotsiaalmajandusliku mõju hindamisel keskendunud olulisele mõjule ning eelkõige valdkondadele, mida saab objektiivsete kriteeriumite abil hinnata. Mõju hindamisel tuulepargi mõjupiirkonda jäävatele aladele on arvestatud nende kasutusotstarvet, sh on arvestatud, et elamualadel peavad olulise mõju vältimiseks olema tagatud inimeste tervise ja heaolu kaitseks seatud normtasemed. Senine kumulatiivsete mõjude hindamine näitab, et viidatud kinnistul on normtasemed tagatud ning kavandatav tegevus ei piira otseselt kinnistu kasutamist.</p> <p>10. Mõju hindamiseks looduskeskkonnale on KSH raames läbi viidud vastavad uuringud ning tuginetakse valdkondlike ekspertide seisukohtadele. Sealhulgas on asjakohases ulatuses arvestatud kumulatiivsete mõjudega. Looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamise metoodika ja piisavuse üle teeb järelevalvet vastavas osas pädev asutus Keskonnaamet. KSH aruandes on välja toodud, et kavandatav tuulepark koosmõjus teiste tuuleparkidega avaldab Varja merikotka püsielupaigale ja merikotkaste populatsioonile ebasoodsat mõju. Ühtlasi on öeldud, et seda mõju tuleb meetmetega vähendada ja hüvitada. Ka hüvitusmeetmete rakendamise ehk loodusväärtust kahjustava taastuvenergeetika projekti lubamise üle otsustab Keskonnaamet, kes on kaitstava loodusobjekti valitseja. Mõju hindamisel on lähtutud/lähtutakse Keskonnaameti suunistest.</p> <p>11. Täname seisukohtade ja ettepanekute eest! Oleme käesolevas vastuskirjas esitanud põhjendused ja selgitused ning asjakohastel juhtudel täiendanud planeeringu dokumente ning KSH aruannet. Planeeringu ja selle KSH koostamine ning kaasamine toimub vastavalt planeerimisseadusele.</p> <p>12. Täname seisukohtade ja ettepanekute eest! Oleme käesolevas vastuskirjas esitanud põhjendused ja selgitused ning asjakohastel juhtudel täiendanud planeeringu dokumente ning KSH aruannet.</p>
--	--	---

		<p>ruumis kattuda ning üksteist võimendada. Seetõttu tuleb hinnata mitte ainult ühe arenduse mõju, vaid kõigi piirkonda kavandavate tuuleparkide koondmõju. Kumulatiivne mõju võib avalduda eelkõige müra, madalsagedusliku müra, varjutuse, visuaalse mõju, maastikupildi muutumise ning looduskeskkonnale avalduva mõju kaudu.</p> <p>Samuti võib mitme tuulepargi koosmõju mõjutada piirkonna elanike elukvaliteeti märkimisväärselt rohkem kui üksiku tuulepargi mõju.</p> <p>KSH aruandes on märgitud, et koosmõju saab hinnata üksnes ulatuses, milles teiste planeeringute kohta on hindamise ajal olemas piisavalt usaldusväärsed ja täpsed andmed.</p> <p>Samas on aruandes tõdetud, et Varja tuulepargi planeeringuala nr 2 lahendus ei olnud KSH koostamise ajaks piisavalt selge ning seetõttu ei saanud seda koosmõju hindamisel täielikult arvesse võtta. Aruande kohaselt tuleb selle planeeringu edasise menetlemise käigus vajaduse korral hinnata ka täiendavat koosmõju. (KSH aruanne, ptk 4.8 „Koosmõju“, lk 83–90.)</p> <p>Ka KSH lisana koostatud müra, varjutuse ja nähtavuse analüüsis on märgitud, et Lüganeuse vallas on samaaegselt koostamisel mitu tuulepargi planeeringut ning nende koosmõju võib olla oluline. Analüüsis on selgitatud, et hindamisel võeti arvesse üksnes need planeeringud, mille kohta olid hindamise ajal olemas piisavalt kindlad andmed, ning Varja planeeringuala nr 2 jäeti sellest põhjusest analüüsist välja. (Müra, varjutuse ja nähtavuse analüüs, ptk 1, lk 5.)</p> <p>Eeltoodust tulenevalt leian, et olemasolev KSH aruanne ei anna täielikku ülevaadet kõigi piirkonda kavandatud tuuleparkide võimalikust koondmõjust. Olukorras, kus kõik kavandavad tuulepargid võivad tulevikus realiseeruda, tuleb hinnata nende mõju tervikuna, et oleks võimalik objektiivselt hinnata mõju inimese tervisele, elukeskkonnale ja looduskeskkonnale.</p> <p>Palun hinnata põhjalikult kõigi piirkonda kavandatud ja menetluses olevate tuuleparkide koosmõju ning selgitada, kas olemasolevad hindamistulemused on piisavad olukorras, kus</p>		
--	--	--	--	--

		<p>vähemalt ühe olulise planeeringu lahendus ei olnud KSH koostamise ajal veel lõplikult välja kujunenud. Minu hinnangul on selline terviklik hindamine vajalik, et tagada planeeringu õiguspärasus ning teha otsus kogu olemasoleva teabe alusel.</p> <p>4. Mõju inimese tervisele ja heaolule Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes on inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele ja varale avalduvat mõju käsitletud eraldi peatükis. Aruandes on hinnatud muu hulgas mõju asustusele, müra, varjutuse, visuaalse mõju ning varaga seotud küsimusi. (KSH aruanne, ptk 4.1 „Mõju inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele ja varale“.) Leian siiski, et detailplaneeringu menetluses tuleb põhjalikumalt hinnata, kas kavandatava tuulepargi mõju inimese tervisele ja heaolule on käsitletud piisava põhjalikkusega ning kas tehtud järeldused on piisavalt põhjendatud. Minu hinnangul peab keskkonnamõju hindamine andma veenva kindluse, et kavandatav tegevus ei kahjusta piirkonna elanike tervist ega halvenda nende elukeskkonda. Seejuures ei piisa üksnes sellest, et üksikud mõjunäitajad vastavad kehtestatud piirväärtustele, vaid hinnata tuleb inimese elukeskkonda tervikuna. Tuulepargi mõju inimese heaolule ei piirdu üksnes müraga. Elukeskkonda mõjutavad koos ka visuaalne mõju, varjutus, maastikupildi muutumine, öine lennuohutustähistus ning mitme mõjuri samaaegne avaldumine. Nende tegurite koosmõju võib mõjutada inimeste heaolu, turvatunnet, puhkevõimalusi ning kodu kasutamise kvaliteeti. KSH aruandes on märgitud, et mõju inimese tervisele on hinnatud erinevate valdkondade kaupa. Minu hinnangul vajab siiski täiendavat selgitamist, kuidas on hinnatud nende mõjude koostoimet ning millisel alusel on jõutud järeldusele, et kavandatud leevendusmeetmed on</p>		
--	--	---	--	--

		<p>piisavad võimalike ebasoodsate mõjude vältimiseks või vähendamiseks.</p> <p>Leian, et mõju hindamisel tuleb lähtuda ettevaatuspõhimõttest. Kui mõne mõju ulatus või pikaajalised tagajärjed ei ole lõplikult selged või teaduslikult üheselt hinnatavad, tuleb eelistada lahendusi, mis tagavad inimese tervise ja elukeskkonna võimalikult suure kaitse.</p> <p>Palun hinnata põhjalikult, kas kavandatav tuulepark koos teiste piirkonda kavandatavate tuuleparkidega võib mõjutada piirkonna elanike tervist ja heaolu suuremal määral, kui on esitatud KSH aruandes, ning põhjendada selgelt, millistel andmetel ja hinnangutel põhineb järeldus, et kavandatud leevendusmeetmed on piisavad.</p> <p>5. Mära</p> <p>Kavandatava tuulepargi üheks peamiseks keskkonnamõjuks on tuulikute lähtuv müra. Leian, et müra mõju hindamine peab olema võimalikult põhjalik ning arvestama tegelikke tingimusi, milles piirkonna elanikud elavad. KSH aruande kohaselt on tuulepargi müra hinnatud arvutusliku modelleerimise teel. Hindamisel kasutati hetkel tootmises olevatest tuulikute ühte suuremat mudelit ning modelleerimisel lähtuti ebasoodsatest müra leviku tingimustest. Samuti arvestati arvutustes täiendava parandusteguriga, et kirjeldada võimalikult ebasoodsat olukorda. Aruande kohaselt ei ületa prognoositavad müratasemed lähimate elamute juures kehtivaid müra sihtväärtusi.</p> <p>(KSH aruanne, ptk 4.1.2 „Mära“; Müra, varjutuse ja nähtavuse analüüs, ptk 2.) Leian siiski, et üksnes arvutusliku modelleerimise põhjal tehtud järeldus ei pruugi anda täielikku ülevaadet tegelikust müramõjust. Müra tajumine sõltub lisaks helitasemele ka selle iseloomust, kestusest, korduvusest, ilmastikutingimustest ning ümbritseva keskkonna eripäradest. Samuti võib müra mõju olla erinev sõltuvalt inimese individuaalsest tundlikkusest ning sellest, kas müra esineb eelkõige öisel ajal, mil inimesed vajavad puhkust. KSH aruandes on märgitud, et tuulepargi käitamisest võib lähimate elamute juures esineda</p>		
--	--	--	--	--

	<p>mürähäiringut ning selle tajumine võib olla inimestel erinev. Seetõttu ei saa minu hinnangul piirduda üksnes järelausega, et prognoositavad müratasemed jäävad alla kehtestatud piirväärtuste. Oluline on hinnata ka seda, kuidas müra mõjutab piirkonna elanike tegelikku elukvaliteeti ja heaolu. (KSH aruanne, ptk 4.1.2 „Müra“.) Palun täiendavalt selgitada, milliste lähteandmete alusel müra modelleerimine koostati ning kas hindamisel on piisavalt arvestatud olukordi, kus piirkonnas töötavad samaaegselt mitu kavandatavat tuuleparki. KSH aruandes on märgitud, et koosmõju hinnati üksnes nende planeeringute osas, mille kohta olid hindamise ajal olemas piisavalt usaldusväärsed andmed. (KSH aruanne, ptk 4.8 „Koosmõju“.) Samuti palun selgitada, kuidas on hinnatud erinevate ilmastikutingimuste mõju müra levikule ning kas kasutatud mudel kirjeldab piisavalt tegelikke pikaajalisi kasutustingimusi. Pean oluliseks ka asjaolu, et KSH aruandes nähakse ette müratasemete kontrollmõõtmised pärast tuulepargi valmimist ning vajaduse korral täiendavate müra vähendamise meetmete rakendamine. Minu hinnangul näitab see, et ka aruande koostajad peavad vajalikuks kontrollida modelleerimise tulemuste vastavust tegelikule olukorrale. (KSH aruanne, ptk 5.2 „Keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed“.) Leian, et müra mõju hindamisel tuleb lähtuda ettevaatuspõhimõttest ning tagada, et piirkonna elanike õigus rahulikule ja tervislikule elukeskkonnale oleks piisavalt kaitstud. Seetõttu pean vajalikuks, et müra mõju oleks hinnatud võimalikult realistlikult, läbipaistvalt ja põhjendatult ning vajaduse korral täiendatud tegelikel mõõtmistel põhinevate andmetega.</p> <p>6. Madalsageduslik müra</p> <p>Lisaks tavapärasele mürale pean oluliseks käsitleda ka madalsageduslikku müra, mida mille võimalikku mõju inimesele on hinnatud käesoleva KSH aruande ja selle lisana koostatud müraanalüüsi raames. KSH aruandes selgitatakse, et madalsageduslik müra levib üldjuhul kaugemale kui kesk- ja kõrgsageduslik müra ning</p>		
--	--	--	--

		<p>selle hindamisel lähtuti Kliimaministeeriumi 2025. aastal koostatud juhendmaterjalis kirjeldatud metoodikast. Samuti on märgitud, et madalsagedusliku müra modelleerimine viidi läbi kavandatavate tuulikute koosmõju arvestades. (KSH aruanne, ptk 4.1.2.3 „Madalsageduslik müra“; Müra, varjutuse ja nähtavuse analüüs, ptk 2.4.)</p> <p>KSH aruande kohaselt ei ületa modelleeritud madalsagedusliku müra tasemed ühegi elamu puhul kehtivaid siseruumide normväärtusi. Samas on aruandes märgitud, et mitme elamu puhul jäävad arvutuslikud väärtused normtasemele suhteliselt lähedale, eelkõige sagedusel 50 Hz. Samuti on välja toodud, et eluhoonete heliisolatsioon võib oluliselt erineda ning sellistel juhtudel võib pärast tuulepargi valmimist osutada vajalikuks siseruumide mürataseme täiendav kontroll ning vajaduse korral ka heliisolatsiooni parandamine. (KSH aruanne, ptk 4.1.2.3 „Madalsageduslik müra“; Müra, varjutuse ja nähtavuse analüüs, ptk 2.4.) Lisaks märgitakse nii KSH aruandes kui ka müraanalüüsis, et teatud tingimustel – näiteks sobiva tuulesuuna ja tuulikute töötamise korral täisvõimsusel – võib madalsageduslik müra sagedusvahemikus 40–80 Hz olla siseruumides teoreetiliselt kuuldav. Seetõttu pean oluliseks, et hinnang ei piirduks üksnes odelleerimistulemustega, vaid vajaduse korral kontrollitaks tegelikke müratasemeid ka pärast tuulepargi valmimist.</p> <p>Palun täiendavalt selgitada, kuidas on hinnatud madalsagedusliku müra mõju olukorras, kus piirkonnas võivad samaaegselt töötada mitu kavandatavat tuuleparki, ning kas olemasolevad modelleerimistulemused annavad piisava kindluse, et ka tegelikes kasutustingimustes ei ületata kehtivaid normtasemeid.</p> <p>Leian, et ka madalsagedusliku müra hindamisel tuleb lähtuda ettevaatuspõhimõttest. Kui modelleerimistulemused jäävad mõnel juhul normtasemele väga lähedale ning aruandes nähakse ette vajadus täiendavate kontrollmõõtmiste tegemiseks pärast tuulepargi valmimist, tuleb seda asjaolu planeeringu menetlemisel arvestada ning vajaduse korral rakendada täiendavaid leevendusmeetmeid.</p>		
--	--	--	--	--

		<p>7. Varjutus</p> <p>Tuulikute pöörlevatest labadest põhjustatud varjutus on üks kavandatava tuulepargi võimalikest mõjudest, mis võib mõjutada piirkonna elanike elukeskkonda ja heaolu. Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandes on selgitatud, et tuulikute liikuvad varjud võivad põhjustada häiringut eelkõige juhul, kui need langevad aladele, kus inimesed viibivad pikema aja jooksul, näiteks elamute õuealadele või siseruumidesse. Aruandes on märgitud, et pikaajalisel varjutuse esinemisel võib see põhjustada häiringut, sealhulgas stressi ja keskendumisvõime halvenemist. Samuti sõltub varjutuse ulatus muu hulgas päikese asendist, aastaajast, ilmastikutingimustest, tuuliku nähtavusest ning selle paiknemisest elamute suhtes. Varjutuse mõju hindamisel kasutati spetsiaaltarkvara WindPRO ning modelleerimisel hinnati nii teoreetilist maksimaalset varjutust kui ka tegelikke tingimusi, arvestades Eesti keskmist päikesepaiste kestust, valitsevaid tuulesuundi ning tuulikute tööaega. Analüüsis on selgitatud, et iga elamu kohta on võimalik koostada varjutuse kalender, mille alusel hinnatakse varjutuse võimalikku kestust ja esinemise aega. Leian, et KSH aruandes tuleb selgelt põhjendada, millistel lähteandmetel põhineb varjutuse modelleerimine ning kas kasutatud eeldused kirjeldavad piisavalt tegelikke kasutustingimusi kogu tuulepargi tööea jooksul. Varjutuse mõju ei avaldu üksnes arvutuslikes näitajates, vaid võib mõjutada inimeste igapäevast elukorraldust, sealhulgas kodu kasutamist, õuealal viibimist ning elukeskkonna kvaliteeti. Seetõttu pean oluliseks, et varjutuse võimalikku mõju hinnataks mitte ainult tehniliste normide täitmise seisukohalt, vaid ka inimese tegeliku elukeskkonna ja heaolu vaates. Oluliseks pean ka asjaolu, et nii detailplaneeringu eelnõus kui ka varjutuse analüüsis on märgitud, et häirivat varjutust tuleb elamualadel vältida. Selleks on kavandatud leevendusmeetmed, sealhulgas tuulikute automaatne seiskamine häiriva varjutuse esinemise ajaks. Samuti on ette nähtud, et pärast konkreetse tuulikutüübi valikut tuleb kasutusloa menetluses läbi viia uus üksikasjalik varjutuse modelleerimine ning vajaduse korral täpsustada tuulikute tööpiiranguid. Minu hinnangul näitab see, et lõplik hinnang</p>		
--	--	---	--	--

		<p>varjutuse mõjule sõltub veel tulevikus täpsustuvatest tehnilistest lahendustest.</p> <p>Palun selgitada, kas varjutuse hindamisel on piisavalt arvestatud ka teiste piirkonda kavandavate tuuleparkide võimaliku koosmõjuga. Varjutuse analüüsis on märgitud, et piirkonda kavandavate tuuleparkide koosmõjus võib mitme elamu puhul esineda häiriv varjutus ning selle vältimiseks on vajalik rakendada leevendusmeetmeid ning arendajate omavahelist koostööd.</p> <p>Leian, et varjutuse mõju hindamisel tuleb lähtuda ettevaatuspõhimõttest. Arvestades, et lõplik varjutuse hinnang sõltub valitavast tuulikutüübist ning täiendav modelleerimine on ette nähtud alles kasutusloa menetluses, pean vajalikuks tagada juba planeeringu menetlemisel piisava kindluse, et piirkonna elanike elukeskkonda ei kahjustata ning kavandatud leevendusmeetmed on tegelikult piisavad võimalike ebasoodsate mõjude vältimiseks või vähendamiseks.</p> <p>8. Visuaalne mõju ja maastikupildi muutumine</p> <p>Kavandav tuulepark muudab oluliselt piirkonna maastikupilti ning avaldab mõju nii looduskui ka kultuurmaastikule. Arvestades kavandavate tuulikute kõrgust ja paiknemist, on tegemist pikaajalise ning ulatusliku visuaalse mõjuga, mis mõjutab piirkonna iseloomu ja inimeste igapäevast elukeskkonda.</p> <p>Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandes on märgitud, et tuuleparkide visuaalne mõju sõltub eelkõige tuulikute kõrgusest, arvust, paiknemisest, maastiku iseloomust, vaateleja asukohast ning nähtavusest. Aruandes on hinnatud tuulepargi nähtavust erinevatest vaatepunktidest ning koostatud nähtavusanalüüs ja fotomontaažid, et illustreerida kavandava arenduse võimalikku mõju maastikule. (KSH aruanne, ptk 4.1.1 „Mõju asustusele ja maakasutusele ning visuaalne mõju“; Müra, varjutuse ja nähtavuse analüüs, ptk 4.)</p> <p>Leian, et visuaalse mõju hindamisel ei piisa üksnes sellest, et mõju kirjeldatakse või visualiseeritakse. Oluline on hinnata ka seda, kuidas kavandav tuulepark muudab piirkonna senist maastikupilti, avatud vaateid ning elukeskkonna kvaliteeti pikema aja jooksul. Tuulikud</p>		
--	--	---	--	--

	<p>jäävad maastikul nähtavaks aastakümneteks ning nende mõju ei piirdu ainult vahetu ümbrusega. Arvestades kavandatavate tuulikute kõrgust, on need nähtavad paljudest kohtadest ka mitme kilomeetri kaugusel ning mõjutavad piirkonna üldist ruumilist ilmet.</p> <p>Oluliseks pean ka asjaolu, et piirkonda kavandatakse samaaegselt mitut tuuleparki. Seetõttu tuleb hinnata mitte ainult ühe tuulepargi visuaalset mõju, vaid ka erinevate tuuleparkide koosmõju maastikupildile. Mitme tuulepargi samaaegsel rajamisel võivad tuulikud olla nähtavad üheaegselt erinevates vaatesuundades ning muuta piirkonna visuaalset iseloomu märkimisväärselt rohkem kui ühe tuulepargi puhul. (KSH aruanne, ptk 4.8 „Koosmõju“.) Visuaalse mõju hindamisel tuleb minu hinnangul arvestada ka piirkonna puhkeväärtust, kultuurmaastikku ning elanike õigustatud ootust säilitada võimalikult kvaliteetne elukeskkond. Maastik ei ole üksnes füüsiline ruum, vaid oluline osa inimeste igapäevasest elukeskkonnast ja piirkonna identiteedist. Palun täiendavalt selgitada, kas visuaalse mõju hindamisel on piisavalt arvestatud kõigi piirkonda kavandatavate tuuleparkide koosmõju ning millistel alustel on jõutud järeldusele, et kavandatav arendus ei põhjusta olulist ebasoodsat mõju piirkonna maastikupildile ja elukeskkonnale.</p> <p>Leian, et visuaalse mõju hindamisel tuleb lähtuda ettevaatuspõhimõttest ning hinnata mõju terviklikult, arvestades nii üksiku tuulepargi kui ka kõigi piirkonda kavandatavate tuuleparkide koosmõju. Ainult sellisel juhul on võimalik objektiivselt hinnata, kuidas kavandatav tegevus mõjutab piirkonna maastikku ja seal elavate inimeste elukeskkonda.</p> <p>9. Mõju minu kinnistu kasutamisele ja õigustatud huvidele Kavandatav tuulepark võib minu hinnangul oluliselt mõjutada minu kinnistu kasutamist ning minu kui kinnistu omaniku õigustatud huve. Olen Jxxxxxx kinnistu omanik Aa külas Lüganuse vallas. Kinnistut kasutan elamiseks ning selle arendamiseks. Minu eesmärk on kinnistut kasutada ja arendada selliselt, et see pakuks mulle ja minu perele turvalist, rahulikku ning kvaliteetset elukeskkonda.</p>		
--	--	--	--

	<p>Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandes on hinnatud tuulepargi mõju inimese tervisele, varale, mürale, varjutusele, visuaalsele keskkonnale ning teistele keskkonnateguritele. Samas leian, et nende mõjude koostoime mõju konkreetse kinnistu kasutamisele ei ole piisava põhjalikkusega käsitletud. (KSH aruanne, ptk 4.1 „Mõju inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele ja varale“.) Minu hinnangul ei saa kinnistu kasutamise võimalusi hinnata üksnes ühe keskkonnateguri kaupa. Müra, madalsageduslik müra, varjutus, visuaalne mõju, õine lennuohutustähistus ning piirkonda kavandavate tuuleparkide koosmõju võivad tervikuna mõjutada kinnistu kasutusvõimalusi, elukeskkonna kvaliteeti ning kinnistu atraktiivsust. Leian, et planeeringu menetlemisel tuleb arvestada ka kinnisasja omaniku õigustatud ootusega kasutada oma kinnistut tavapärasel viisil ning teha tulevikus selle arendamiseks vajalikke investeeringuid. Kavandatav tuulepark ei tohiks põhjendamatult piirata kinnistu kasutamist ega vähendada selle väärtust. Palun hinnata täiendavalt, kuidas kavandatav tuulepark koos teiste piirkonda kavandavate tuuleparkidega mõjutab minu kinnistu kasutusvõimalusi ning kas KSH aruandes on piisavalt hinnatud nende mõjude koostoimet. Samuti palun põhjendada, milliste asjaolude alusel on jõutud järeldusele, et kavandatav tegevus ei põhjusta minu õigustatud huvidele olulist ebasoodsat mõju. Leian, et detailplaneeringu koostamisel tuleb leida tasakaal avalike ja erahuvide vahel ning tagada, et piirkonna kinnistuomanike õigused oleksid piisavalt kaitstud.</p> <p>10. Mõju looduskeskkonnale Kavandatava tuulepargi rajamisel võib kaasneda mõju piirkonna looduskeskkonnale, sealhulgas linnustikule, nahkhiirtele, elupaikadele ning ökosüsteemide toimimisele. Seetõttu pean oluliseks, et keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandes esitatud järeldused oleksid piisavalt põhjalikud, läbipaistvad ja veenvalt põhjendatud. KSH aruandes on hinnatud kavandatava tuulepargi mõju erinevatele looduskeskkonna komponentidele, sealhulgas kaitstavatele liikidele ja nende elupaikadele. Samuti on hinnatud võimalikke leevendusmeetmeid ning vajadust seire järele pärast tuulepargi rajamist. (KSH aruanne, ptk</p>		
--	---	--	--

		<p>4.3–4.7 ning ptk 5.1 „Olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks, leevendamiseks või kompenseerimiseks kavandatud meetmed“ ja ptk 5.2 „Keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed“.)</p> <p>Leian, et looduskeskkonna hindamisel tuleb arvestada mitte üksnes kavandatava tuulepargi mõjuga eraldiseisvana, vaid ka selle võimaliku koosmõjuga teiste piirkonda kavandatavate tuuleparkidega. KSH aruandes on märgitud, et mitme tuulepargi samaaegne rajamine võib suurendada kumulatiivset mõju linnustikule ja teistele liikidele. (KSH aruanne, ptk 4.8 „Koosmõju“.)</p> <p>Looduskeskkonna hindamisel tuleb minu hinnangul lähtuda ettevaatuspõhimõttest. Kui mõne mõju ulatus või pikaajaline tagajärg ei ole lõplikult selge või sõltub tulevastest seireandmetest, tuleb planeeringu menetlemisel eelistada lahendusi, mis tagavad looduskeskkonna võimalikult suure kaitse.</p> <p>Pean oluliseks ka seda, et mitmes KSH aruande osas nähakse ette täiendavad seiremeetmed pärast tuulepargi valmimist. See näitab, et kõiki mõjusid ei ole võimalik enne ehitamist täieliku kindlusega prognoosida. Minu hinnangul ei tohi selline ebakindlus viia olukorrani, kus võimalikud ebasoodsad mõjud selguvad alles pärast tuulepargi rajamist. (KSH aruanne, ptk 5.2 „Keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed“.)</p> <p>Palun hinnata täiendavalt, kas olemasolevad uuringud ja modelleerimistulemused annavad piisava kindluse, et kavandatav tuulepark koos teiste piirkonda kavandatavate tuuleparkidega ei põhjusta olulist ebasoodsat mõju piirkonna looduskeskkonnale ega kaitstavatele liikidele.</p> <p>10.1 Mõju Varja merikotka püsielupaigale</p> <p>Pean vajalikuks pöörata eraldi tähelepanu kavandatava tuulepargi võimalikule mõjule Varja merikotka püsielupaigale, mis on piirkonna üks olulisemaid kaitstavaid loodusväärtusi.</p> <p>Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandes on märgitud, et kavandatav tuulepark paikneb piirkonnas, kus tuleb arvestada merikotka liikumise ning toitumisaladega. Aruandes on hinnatud nii otsest mõju kavandatava tuulepargi piirkonnas kui ka võimalikku koosmõju teiste</p>		
--	--	--	--	--

		<p>piirkonda kavandatavate tuuleparkidega. (KSH aruanne, ptk 4.3.3 „Mõju linnustikule“.)</p> <p>KSH aruandes on märgitud, et kõigi piirkonda kavandatavate tuuleparkide realiseerumisel suureneb merikotkaste sattumise tõenäosus tuulikute ohualasse võrreldes olukorraga, kus piirkonnas paikneb ainult üks tuulepark. Samuti on aruandes rõhutatud, et iga täiendava tuulepargi lisandumisel suureneb kumulatiivne mõju merikotkastele. (KSH aruanne, ptk 4.8 „Koosmõju“.)</p> <p>Leian, et tegemist on olulise järelusega, mida tuleb planeeringu menetlemisel põhjalikult arvesse võtta. Kui KSH aruanne ise möönab kumulatiivse mõju suurenemist, tuleb veenvalt põhjendada, miks sellest hoolimata peetakse kavandatavat tuuleparki vastuvõetavaks ning kuidas on tagatud kaitstava liigi soodne seisund ka tulevikus.</p> <p>KSH aruandes on ette nähtud erinevad leevendusmeetmed ning seireprogrammid võimalike ebasoodsate mõjude vähendamiseks. Samas näitab seire vajadus, et kõiki mõjusid ei ole võimalik enne tuulepargi rajamist täieliku kindlusega prognoosida. Minu hinnangul tuleb sellises olukorras lähtuda ettevaatuspõhimõttest ning eelistada lahendust, mis tagab kaitstavate liikide võimalikult suure kaitse. (KSH aruanne, ptk 5.1 „Olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks, leevendamiseks või kompenseerimiseks kavandatud meetmed“ ja ptk 5.2 „Keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed“.)</p> <p>Palun täiendavalt hinnata, kas olemasolevad uuringud ja modelleerimistulemused annavad piisava kindluse, et kavandatav tuulepark koos teiste piirkonda kavandatavate tuuleparkidega ei põhjusta olulist ebasoodsat mõju Varja merikotka püsielupaigale ega piirkonnas pesitsevale merikotkaste populatsioonile. Samuti palun põhjendada, millistel andmetel põhineb järelus, et kavandatud leevendusmeetmed on piisavad ning tagavad kaitsealuse liigi soodsa seisundi säilimise.</p> <p>Leian, et looduskaitsele väärtusliku ala ja kaitstava liigi puhul tuleb ka vähimagi põhjendatud kahtluse korral eelistada ettevaatuspõhimõtet ning vältida olukorda, kus võimalik oluline mõju selgub alles pärast tuulepargi rajamist.</p>		
--	--	---	--	--

		<p>11. Menetlusega seotud märkused</p> <p>Leian, et keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes on käsitletud mitmeid olulisi küsimusi, kuid mitme teema puhul vajavad esitatud järeldused täiendavat põhjendamist ja selgitamist. Arvamuse koostamisel jäi mitmel juhul ebaselgeks, millistele uuringutele, lähteandmetele või eksperdihinnangutele aruande järeldused tuginevad. Samuti ei ole alati võimalik aru saada, kuidas on jõutud järelduseni, et kavandatav mõju ei ole oluline või et kavandatud leevendusmeetmed on piisavad. Pean oluliseks, et keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne oleks läbipaistev, kontrollitav ja piisavalt põhjendatud. See võimaldab nii avalikkusel kui ka otsustajal hinnata, kas kõik olulised asjaolud on nõuetekohaselt läbi kaalutud ning kas kavandatava tegevuse mõju on hinnatud piisava põhjalikkusega. Leian, et menetluse eesmärk peab olema tagada otsuse tegemiseks piisav ja usaldusväärne teave ning vajaduse korral täiendada KSH aruannet enne detailplaneeringu kehtestamist. Palun täiendada aruannet nende küsimuste osas, millele olen käesolevas arvamuses tähelepanu juhtinud, ning esitada vajaduse korral täiendavad põhjendused ja selgitused, et kavandatava tegevuse mõju oleks võimalik hinnata terviklikult ja arusaadavalt.</p> <p>12. Kokkuvõte ja taotlused</p> <p>Käesolevas arvamuses olen juhtinud tähelepanu asjaoludele, mis minu hinnangul vajavad keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes täiendavat analüüsi, selgitamist või põhjendamist. Leian, et enne detailplaneeringu menetluse jätkamist on oluline veenduda, et kõik kavandatava tegevusega kaasnevad mõjud on hinnatud terviklikult, piisava põhjalikkusega ning kooskõlas ettevaatuspõhimõttega. Palun menetluse läbiviijal ja otsustajal käesolevas arvamuses esitatud tähelepanekuid sisuliselt kaaluda ning võtta need arvesse edasiste otsuste tegemisel. Palun eelkõige:</p>		
--	--	---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • hinnata põhjalikumalt piirkonda kavandatavate tuuleparkide võimalikku koosmõju inimese elukeskkonnale ja loodukeskkonnale; • täiendada keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet nendes küsimustes, millele olen käesolevas arvamuses tähelepanu juhtinud; • põhjendada selgemalt aruandes tehtud järeldusi ning esitada vajaduse korral täiendavad uuringud, analüüsid või eksperdihinnangud; • lähtuda otsuste tegemisel ettevaatuspõhimõttest ning tagada, et võimalikke ebasoodsaid mõjusid hinnatakse piisava põhjalikkusega enne lõplike otsuste tegemist. Loodan, et käesolevas arvamuses esitatud tähelepanekud aitavad kaasa põhjalikule ja tasakaalustatud menetlusele ning toetavad sellise otsuse tegemist, mis arvestab nii loodukeskkonna, kohalike elanike kui ka kinnistuomanike õigustatud huvidega. <p>Palun käesolevas arvamuses esitatud seisukohti arvestada detailplaneeringu edasises menetluses ning põhjendada nende arvestamist või arvestamata jätmist lõplikus otsuses. Soovin, et käesolevas arvamuses esitatud seisukohti käsitletaks sisuliselt ning neile vastataks põhjendatult. Juhul kui mõnda käesolevas arvamuses esitatud ettepanekut ei arvestata, palun põhjendada selgelt, millistel õiguslikel ja faktilistel asjaoludel selline otsus põhineb.</p>		
26.07.2026	35. Erasik M.-L. T.	<p>Ei nõustu.</p> <p>Käesolevaga esitan ametliku vastuseisu planeeritava VKG Wind tuulepargi rajamisele praegusel kujul. Märgin, et ma ei ole tuuleenergia kui sellise vastu, kuid leian, et kavandatud lahendus on minu kodu ja pere tervise ning heaolu suhtes ebaproportsionaalselt koormav. Minu seisukoht tugineb järgmistele argumentidele:</p> <p>1. Mürataseme piirnormide ületamine ja tervisemõju KSH aruande kohaselt on Vxxxx kinnistul prognoositav müratase tuuleparkide koosmõjus 40,6 dB, mis ületab sotsiaalministri määrusega kehtestatud öist müra sihtväärtust (40 dB). Minu majapidamises elab 1,5-aastane laps ja kaks pensionäri (65+), kes viibivad kodus ööpäevaringselt.</p>	4) Selgitatud	<p>1. - 2. Kirjas on välja toodud need mürataseme ja varjutuse väärtused, mis on KSH aruandes esitatud neile stsenaariumitele, kus tuuleparkide rajamisel ei rakendataks müra ega varjutuse vähendamiseks mingeid leevendusmeetmeid (tuulikute ajaline peatamine, vaiksem töörežiim vm).</p> <p>KSH läbi viimise üks eesmärkidest on selgitada, kas leevendusmeetmete rakendamine on vajalik ning seada vastavad nõuded. Mürataseme ja varjutuse vähendamise meetmed on antud juhul vajalikud ning detailplaneering ja selle KSH seab seetõttu nende rakendamise nõude ja toob välja ka lahendused, mida saab rakendada.</p> <p>Leevendusmeetmete rakendamisel on vastavad õigusaktis seatud või soovituslikud piirnormid saavutatavad ning need tuleb tagada.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Haavatavad rühmad: Väikelapsed ja eakad on müra suhtes tundlikumad. Pidev "undamine" ja madalsageduslik müra (Vxxxx kinnistul modelleeritud 40,2 dB sagedusel 50 Hz) on ohtlikult lähedal siseruumi piirnormile (43 dB) ning võib põhjustada stressi ja unehäireid. • Päevane häiring: Kuna tuulikud töötavad ööpäevaringselt, häirib see väljas toimetamist ka päeval. Inimesed tajuvad tuulikute müra häiringuna juba alates 35 dB-st. <p>2. Talumatu varjutus (liikuv vari) Modelleerimise tulemused näitavad, et Vxxxx kinnistul ulatub varjutus koosmõjus teiste parkidega kuni 20 tunni ja 26 minutini aastas ning kuni 2 tunni ja 2 minutini päevas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • See ületab soovituslikku aastast piirmäära (8 h) enam kui kahekordselt ja päevast määra (30 min) enam kui neljakordselt. • Minu peres on kodused pensionärid, kes on sellele vilkuvale valgusele otseselt eksponeeritud tunde päevas, mis riivab oluliselt nende õigust rahulikule elukeskkonnale. <p>3. Tuulikute ebamõistlik kõrgus Mulle jääb arusaamatuks, miks planeeritakse piirkonda kuni 260 meetri (ja Lüganuse üldplaneeringu järgi kuni 300 m) kõrguseid tuulikuid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Võrdluseks: lähedal asuvas Aidu tuulepargis on tuulikud märgatavalt madalamad (180 m), kuid on minu koduhoovist selgelt nähtavad. • Leian, et hiigeltuulikute (260 m) rajamine elamute vahetusse lähedusse (VKG3 asub Vxxxx elamust vaid 1,16 km kaugusel) on visuaalselt liigselt domineeriv ja maastikupilti rikkuv. On lubamatu, et suurema efektiivsuse nimel ohverdatakse kohalike elanike elukvaliteet ja ületatakse müranorme. 	<p>Samas nõustume, et normtasemetega tagamine ei tähenda, et tuulikuid ei ole üldse kuulda või et need ei või olla tajutavad häiringuna.</p> <p>3. Täname arvamuse eest. Planeeringus käsitletav kuni 260 m tipukõrgus tähistab tuulikute maksimaalset võimalikku kõrgust, mitte lõplikult valitud tuuliku kõrgust. Maksimaalne kõrgus määratakse planeeringus selleks, et hinnata võimalikke mõjusid kõige ebasoodsama ehk suurima võimaliku lahenduse korral ning säilitada arendajale tehnoloogiline paindlikkus. Lõplik tuulikute tüüp ja kõrgus selguvad edasistes projekteerimise etappides.</p> <p>Planeeringu koostamise käigus hinnatakse põhjalikult kavandatavate tuulikute mõju, sealhulgas visuaalset mõju maastikule, mõju elukeskkonnale ning müra ja varjutuse mõju. Mõjude hindamisel lähtutakse kehtivatest õigusaktidest ja normidest, juhendmaterjalidest ja teadusuuringutest. Vajaduse korral nähakse planeeringus ette leevendusmeetmed või täpsustatakse lahendust selliselt, et õigusaktidest tulenevad nõuded oleksid täidetud.</p> <p>Kõiki menetluse käigus esitatud arvamusi analüüsitakse ning vajadusel korrigeeritakse planeeringulahendust.</p> <p>4. Haljala ja Kukruse vahelise 2+2 ristlõikega maanteeõigu kavandamine on riigi eriplaneeringuga alles asukoha eelvaliku etapis ning vastav asukoha eelvalik ei ole veel vastu võetud. Seega pole nimetatud planeering jõudnud etappi, kus maanteeõigu lahenduse osas oleks selgus. Samuti pole planeeringu kohta veel esitatud detailset müra hajumise prognoosi, mille alusel saaks koosmõju kohta järeldusi teha. Sellises olukorras peab n-ö hiljem valmiv/menetletav planeering arvestama varem valminud planeeringutega.</p> <p>Selgitame ka, et liikluse müra ja tööstusmüra (mille alla kuulub tuulepargi müra) on eri müra liigid, millele on Eestis kehtestatud eraldi normtasemed. Seetõttu tuleks müra normidega võrdlemisel vastavate müraallikate poolt tekitatavat käsitleda siiski eraldi, mitte n-ö summeerida.</p>
--	---	--

	<p>4. Puudulik koondmõju hindamine (4-realine maantee) Planeeringu KSH ei arvesta piirkonda kavandatava Tallinn-Narva maantee 2+2 teelõigu lisanduvat müra.</p> <ul style="list-style-type: none"> • (planeeritav ja eelistatud) uus trassikoridor liigub minu kinnistutele (Vxxxx ja Kallikormi) oluliselt lähemale, jäädes elamu ja tuulikute vahele. • Minule kuuluv Kallikormi heinamaa jääb tõenäoliselt uue maanteekoridori sisse või vahetusse mõjualasse. Nõuan selgitust, kuidas on lahendatud Kallikormi ja Vxxxx kinnistute juurdepääsud ja tulumiskohustus olukorras, kus neile lisandub nii hiigeltuulikute kui ka maantee koondmõju. <p>5. Talumistasu ebapiisavus ja sümboolne iseloom Vastavalt Keskkonnatasude seadusele jaotatakse pool arendaja poolt vallale makstavast talumistasust võrdselt kõigi 3 km raadiuses asuvatesse elamutesse sisse kirjutatud omanike vahel. Kuna VKG Wind tuulepargi 3 km mõjualasse jäävad lisaks Varja külale ka Lügänu alevik ja Püssi linn, ulatub potentsiaalsete saajate ring sadade, kui mitte tuhandete majapidamisteni. Eelnevast tulenevalt on selge, et individuaalne tasu majapidamise kohta kujuneb pelgalt sümboolseks summaks, mis ei korva tegelikku elukvaliteedi langust, kinnisvara väärtuse kahanemist ega ööpäevaringset müra ja varjutusest tingitud häiringut. Leian, et selline kompensatsioonimehhanism on antud asukohas ebaõiglane, kuna hajutab tasu väga suure hulga inimeste vahel, jättes kõige enam mõjutatud elanikud (nagu Vxxxx kinnistu) ilma reaalsest ja turgatavast hüvitisest.</p> <p>6. Teoreetiliste mudelite ebatäpsus ja loomade heaolu Kõik esitatud andmed on modelleeritud halvima võimaliku stsenaariumi järgi, kuid ei arvesta koha peal minu maja tegelikku isolatsiooni. Samuti on majapidamises kaks koera, kelle puhul on teada, et nad tajuvad madalsageduslikku heli ja vibratsiooni inimestest teravamalt, mis võib põhjustada loomadele asjatut kannatust.</p>	<p>5. Seisukoht on teadmiseks võetud. Talumistasu määrad on kehtestanud riik arendajast sõltumatult.</p> <p>6. Mõju hindamise metoodikate valikul lähtuti õigusaktide nõuetest ning uuringutel tuginevatest juhendmaterjalidest. Halvima olukorra hindamisega on püütud tagada, et mõju oleks pigem n-ö üle- kui alahinnatud. Hoonesisese madalsagedusliku müra arvutamisel kasutati teaduskirjanduses esitatud tavapäraste elamute heliisolatsiooni väärtusi, mille rakendamine on kehtiva juhendmaterjali kohaselt asjakohane. Modelleerimise eesmärk ei ole määrata iga üksiku hoone tegelikku heliisolatsiooni, vaid hinnata võimalikku mõju ühtse metoodika alusel. Pärast tuulepargi valmimist kontrollitakse tegelikke müratasemeid mõõtmistega ning normtasemete ületamise korral rakendatakse müra vähendavaid meetmeid. Seniste teadusuuringute põhjal puudub piisav alus järeldada, et tuulikute töötamisel tekkinud madalsageduslik müra põhjustaks koertele heaoluhäireid. Tuulikute käitamisega kaasnev maapinna kaudu leviv vibratsioon on üldjuhul väga väikese tasemega ja väheneb kiiresti tuulikust kaugenedes (käsitletud täpsemalt KSH programmis, KSH aruande lisa 1).</p> <p>7. Nagu eespool selgitatud (punkt 1-2), on need mõju hinnangud antud ilma leevendusmeetmeteta olukordadele ja n-ö maksimaalsetele stsenaariumitele, mille põhjal on välja toodud nõuded mõju vähendamise meetmete rakendamiseks. Inimeste tervise ja heaolu kaitseks seotud piirnormid tuleb nende meetmete abil tagada ka tuuleparkide koosmõjus.</p>
--	--	--

		<p>7. Mitme tuulepargi lubamatu koosmõju (kumulatiivne mõju) KSH aruandest ja selle lisadest nähtub, et minu kodu (Vxxxx kinnistu) jääb kolme suure arenduse – VKG Wind, Varja tuulepargi (ala nr 3) ning Eveconi ja Enery Estonia eriplaneeringu (ala nr 3) – vahetusse mõjualasse. Nende arenduste koondmõju minu elukeskkonnale on kriitiline:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Müra koosmõju: KSH aruanne möönab, et kui VKG Wind üksi suudaks piirnorme täita, siis kolme pargi koosmõjus tõuseb müratase minu kinnistul ja veel 16 hoone juures üle 40 dB öise sihtväärtuse. See kinnitab, et piirkonna keskkonnataluvus on juba planeerimisetapis ületatud. • Varjutuse koosmõju: Koosmõjus naaberparkidega tõuseb häirivat varjutust (üle 8 h aastas) kogevate elamute arv 23-lt 53-ni ning üle 30 minuti päevas kestvat varjutust oodatakse koguni 68 elamu juures. See on elanikele talumatu koormus. • Looduskeskkonna koormus: Koosmõjus teiste parkidega suureneb näiteks kotkaste hukkumiskrisk tuulikute ohutsoonis ligi kaks korda võrreldes vaid ühe pargi rajamisega <p>Kokkuvõte ja nõuded: Olen seisukohal, et planeeritud tuulepark koos naaberarenduste ja uue maanteega muudab minu kodu sisuliselt elamiskõlbmatuks. Palun Lüganuse Vallavalitsusel:</p> <p>1. Jätta detailplaneering kehtestamata praegusel kujul.</p> <p>2. Nõuda arendajalt tuulikute nihutamist elamute kaugemale (vähemalt 2-3 km) või nende kõrguse olulist vähendamist, et tagada mürataseme ja varjutuse jäämine seadusega lubatud piiridesse ilma tööaega piiramata.</p> <p>3. Tellida sõltumatu analüüs, mis hindaks koosmõju koos planeeritava 2+2 maanteega.</p>		
27.07.2026	36. Evecon Lüganuse Maad OÜ	Evecon Lüganuse Maad OÜ-le kuuluvatele ning Eveconi grupi kinnistute kasutuses olevatele aladele on kehtestatud eriplaneeringuga kavandatud 12 tuulikut (Püssi tuulepark), seetõttu palume detailplaneeringu menetlemisel hinnata ja	4) Selgitatud	Täname ettepaneku eest! Kinnitame, et oleme planeeringulahenduse välja töötamisel arvesse võtnud Evecon OÜ ja Enery Estonia OÜ Lüganuse valla tuuleparkide eriplaneeringu lahendust (sh ala 3 - Püssi tuulepark -

		arvestada kavandatava VKG Wind tuulepargi ning Püssi tuulepargi vahelisi koosmõjusid. Kavandatava planeeringuga ei tohiks luua piiranguid ega takistusi, mis võiksid põhjendamatult vähendada olemasolevate arenduste realiseerimise võimalusi. Kõigi piirkonna projektide koosmõjusid tuleb hinnata terviklikult ning planeeringulahendus peab võimaldama piirkonna tuuleenergia potentsiaali maksimaalset ja tasakaalustatud kasutuselevõttu.		planeeringulahendust) ning hinnanud kavandatavate arenduste kumulatiivseid mõjusid.
03.08.2026	37. Politsei- ja Piirivalveamet	Nõustun. Kindlasti on ehituse alguses vaja teha teavitus Transpordiametile, et saaks väljastada kõrgtakistuse NOTAM teate. Ei tohi uuesti tekitada Tootsi tuulepargiga sarnast olukorda, kus 300 m kõrguseid takistusi ei olnud mitte ühelgi lennunduskaadil või takistuste andmebaasides.	1) Arvesse võetud	Täname tähelepaneku eest! Transpordiamet on planeeringu menetlusse kaasatud ning kooskõlastuse andnud.
01.08.2026	38. MTÜ Kinnisvara Kaitseks	MTÜ Kinnisvara Kaitseks esitab VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande kohta järgmise arvamuse. Kuigi käesolev arvamus esitatakse pärast avaliku väljapaneku lõppu 27.07.2026, ei ole planeerimismenetlus lõppenud ning avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud toimuvad alles 08.09.2026. Arvamus juhatakse tähelepanu planeeringu ja KSH dokumentidest nähtuvatele olulistele asjaoludele, mis võivad mõjutada KSH piisavust ja planeeringu õiguspärasust. HMS §-st 6 tuleneva uurimispõhimõtte kohaselt peab haldusorgan menetluses olulised asjaolud välja selgitama ja neid otsuse tegemisel arvestama. Seetõttu palume arvamust sisuliselt käsitleda ning tõstatatud küsimusi arvestada planeeringu edasises menetluses ja 08.09.2026 toimuvatel avalikel aruteludel. Konkreetselt detailplaneeringuga kavandatakse Lüganuse valla territooriumile ligikaudu 270 ha suurusele alale kuni seitse elektrituulikut. Kuue tuuliku maksimaalne tipukõrgus on kuni 260 m ning ühe tuuliku puhul kuni 239 m. Planeering algatati kuni 14 tuuliku kavandamiseks ning KSH käigus on tuulikute arvu vähendatud seitsmeni (VKG Wind tuulepargi DP KSH aruanne, lk 5-6). Tuulikute nimivõimsus on kuni 9 MW, tuulikupargi	4) Selgitatud	1. - 2. Täname seisukohtade eest. Keskkonnamõju strateegiline hindamise aruanne valmis enne, kui Varja planeeringuala nr 2 kohta oli esitatud planeeringulahendus, mida oleks olnud võimalik koosmõju hindamisel aluseks võtta. Kuna nüüdseks on nimetatud planeeringu osas olemas lisainformatsioon täiendatakse vastavalt koosmõju käsitlust KSH aruandes. Muuhulgas teostatakse täiendav tuuleparkide kumulatiivse müra modelleerimine. 3. Seisukoht teadmiseks võetud. Tõdeme, et iga arendusega kaasneb teatud määral mõju ja häiringud. Keskkonnamõju strateegilise hindamise ülesanne on tuvastada planeeringu elluviimisega kaasnev oluline keskkonnamõju. Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Lüganuse Vallavalitsus lähtub tuuleparkide planeerimisel Eesti Vabariigis kehtivatest müra normtasemetest ning eeldab, et nende järgmisel ei ole ohtu inimese tervisele. 4. Koosmõju hindamisel on analüüsitud ka muid tööstusmüra allikaid (mistõttu on need ka aruandes nimetatud). Müra modelleerimisse on kaasatud need allikad, millega koosmõjus võib objekti iseloomust ja paiknemisest tulenevalt avalduda

	<p>nimivõimsus on vähemalt 42 MW.</p> <p>Leiame, et planeeringu ja KSH praeguses menetlusetapis ei ole kavandatava tegevuse keskkonnamõju, eelkõige kumulatiivset mõju, mõju inimeste tervisele ja elukeskkonnale ning mõju Varja merikotka elupaigale hinnatud sellise kindlusega, mis võimaldaks planeeringulahenduse vastuvõtmist ning dokumente on vaja täiendada.</p> <p>1. Tuuleparkide kumulatiivset mõju ei ole hinnatud terviklikult KSH koosmõju hindamisel on arvestatud teiste planeeringutega üksnes hindajale kättesaadava teabe mahus. Seejuures on Varja planeeringuala nr 2 otseselt koosmõju hindamisest välja jäetud põhjendusega, et planeering ei olnud veel jõudnud kooskõlastamise etappi ning lahenduse osas puudus hindaja hinnangul piisav selgus (VKG Wind tuulepargi DP KSH aruanne, lk 83-84, p 4.8 ja 4.8.1). Mõra koosmõju modelleerimisel arvestati seetõttu üksnes Varja detailplaneeringuala nr 3 ning Evecon/Enery eriplaneeringu eelvalikuala nr 3 tuulikutega. Aidu ja Purtse olemasolevad tuulepargid jäeti modelleerimisest välja kauguse tõttu (KSH aruanne, lk 83-84).</p> <p>Selline lähenemine ei ole piisav. Keskkonnamõju olemasolu ei sõltu teise planeeringu formaalsest menetlusetapist. Kui teise tuulepargi kavandamine on teada ning selle võimalik asukoht ja põhiparameetrid on piisavalt määratletavad, tuleb seda vähemalt realistliku kumulatiivse stsenaariumina hinnata.</p> <p>See on eriti oluline olukorras, kus kõik planeeringud paiknevad samas piirkonnas ning nende menetlused toimuvad paralleelselt. Vastasel juhul võib iga üksiku tuulepargi mõju eraldi hinnates jõuda järeldusele, et mõju on leevendusmeetmetega vastuvõetav, samas kui kõigi kavandatavate parkide realiseerumisel tekkivat tegelikku kumulatiivset mõju ei ole ühegi planeeringu raames terviklikult hinnatud.</p> <p>Palume enne planeeringu vastuvõtmist koostada terviklik kumulatiivse mõju stsenaarium, milles võetakse arvesse kõik piisavalt konkreetset teadaolevad Lüganuse piirkonna tuuleenergia arendused.</p>	<p>oluline keskkonnamõju. Antud juhul on sellisteks teised tuulepargid.</p> <p>5, 7, 8. Märgime, et merikotka hüvitusmeetmete rakendamise lubamine on Keskkonnaameti pädevuses.</p> <p>6. Viidatud fail "A1. Põhjendus merikotkale avalduva mõju kompenseerimiseks" on planeeringudokumentides olemas ning kooskõlastajatele kättesaadav, kuid kuna dokument sisaldab liigikaitsele tundlikku infot, ei ole seda lisatud avalikkusele kättesaadavate planeeringumaterjalide juurde.</p> <p>9. Asukoha alternatiive kaaluti üldplaneeringu menetluse käigus. Käesolev detailplaneering on kooskõlas kehtiva üldplaneeringuga. Detailplaneering koostatakse kindlaksmääratud planeeringualale ning kaalutakse planeeringu koostamise käigus erinevaid planeeringulahendusi planeeringuala piires. See hõlmab muuhulgas tuulikute paiknemist ja arvu, tuulikute tehnilisi parameetreid, ligipääsuteede ja muu vajaliku taristu paiknemist jne. Erinevate lahenduste kaalumise eesmärk on leida planeeringualal võimalikult sobiv lahendus, arvestades seejuures keskkonnatingimusi, mõjutatud isikute huve, tehnilisi võimalusi ja planeeringu eesmärki.</p> <p>Merikotka hüvitusmeetmete rakendamise kontekstis on alternatiivide analüüs eraldi protsess, mis ei võrdu otseselt alternatiivide käsitlemisega detailplaneeringu KSH aruandes. Lähtudes kehtivast õigusruumist ja Keskkonnaameti seisukohtadest, toimub vastav alternatiivide hindamine tegevusloa menetluses, arvestades seejuures ka teisi piirkonda planeeritud tuuleparke.</p> <p>11. KSH aruandes on hinnatud ka tuuleparkide kumulatiivset mõju elanikele.</p> <p>12. Täiendame KSH aruandes põhjaveele avalduva mõju käsitlest asjakohases ulatuses.</p> <p>13. Täiendame KSH aruannet lokaalsele kliimale avalduvate mõjude käsitlemisega asjakohases ulatuses.</p> <p>14. Täiendame aruannet asjakohases ulatuses.</p>
--	---	--

	<p>2. Mära koosmõju hindamise tulemused näitavad juba praegu olulist probleemi KSH müra koosmõju modelleerimise tulemuste kohaselt on 40 dB ületamist oodata kokku 17 elu- või ühiskondliku hoone lähialal (VKG Wind tuulepargi DP KSH aruanne, lk 84, tabel 4-12).</p> <p>Sama tulemus on esitatud eraldiseisvas müraanalüüsis: Varja ala 3 ning Evecon/Enery ala 3 realiseerumisel koos VKG Wind tuulepargiga on 104,8 dB helivõimsustasemega tuulikute kasutamisel koos +2 dB parandusteguriga prognoositud 40 dB ületamine 17 hoone juures (Lisa 2 „VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu müra ja varjutuse analüüs“, 18.05.2026, lk 14, tabel 6).</p> <p>Tegemist ei ole seega teoreetilise riskiga, vaid modelleerimise konkreetse tulemusega. Probleemi lahendamiseks leitakse müraanalüüsis, et öise tööstusmüra sihtväärtuse tagamiseks tuleks vähemalt tuulikud VKG4, V3-16, V3-21, V3-23 ja V3-24 reguleerida töörežiimi $L_w=99,5$ dB (müra ja varjutuse analüüs, lk 15).</p> <p>Veelgi olulisem on samal leheküljel toodud järeldus: Arvestama peab, et kui lisandub piirkonda ka Varja detailplaneering 2 tuulepargi lahendus, siis võivad öiseid tööpiiranguid vajada lisaks täiendavad tuulikud." (Müra ja varjutuse analüüs, lk 15).</p> <p>Sama asjaolu on üle võetud KSH aruande lk 86, kus märgatakse samuti, et Varja ala 2 lisandumisel võivad öiseid tööpiiranguid vajada täiendavad tuulikud. Siin tekib oluline vastuolu hindamise loogikas: hindaja teab, et Varja ala 2 võib muuta müra koosmõju tulemust ja vajalike piirangute ulatust, kuid jätab selle pargi samal ajal modelleerimisest välja.</p> <p>KSH tulemused ise näitavad seega, et kavandatavate tuuleparkide koosmõju on mürakriitiline ning täiendava tuulepargi lisandumine võib muuta vajalikuks täiendavad tööpiirangud. Sellises olukorras ei saa teadaoleva Varja ala 2 väljajätmist kumulatiivse müra modelleerimisest pidada piisavalt konservatiivseks hindamiseks.</p> <p>3. Normtaseme täitmine ei tähenda häiringu puudumist Müraanalüüs ise toob välja, et tuulikuid tajutakse häiringuna juba suhteliselt madala mürataseme, 35–40 dB, juures. Veelgi enam, analüüsis märgatakse, et erinevates</p>	<p>15. Täiendame aruannet asjakohases ulatuses.</p> <p>16. Tuulepargi ehitamise, opereerimise ja võimaliku demonteerimise eest vastutab tuulepargi omanik vastavalt Eesti Vabariigi kehtivatele seadustele. See puudutab nii tööohutust, ohutust ümbritsevale keskkonnale ja inimestele. Erandjuhtudel võib vastutus üle minna maa omanikule. Antud juhul on nii maa omanik kui ka tuulepargi arendaja VKG Wind OÜ.</p> <p>17. KSH aruandes on sotsiaalmajandusliku mõju hindamisel keskendunud eelkõige valdkondadele, mida saab objektiivsete kriteeriumite abil hinnata. Nõustume, et tuuleparkide rajamine võib mõjutada inimeste soovi piirkonnas elada ja lisame selle mõju ka KSH aruandesse, kuid kuna inimeste elukoha valik sõltub ka muudest teguritest ja individuaalsetest eelistustest, pole see mõju konkreetselt prognoositav, nagu nt mürahäiring vm.</p> <p>18. Selgitame, et tuulikute mõju kinnisvara hindadele võib olla kahetine. Tulenevalt häiringutest võib mõju olla negatiivne ning tulenevalt nn tuulikutasust võib mõju olla positiivne.</p> <p>Tuuleparkide koosmõjus ehk suurema arvu tuulikute puhul kasvab häiringutest tulenev võimalik negatiivne mõju, kuid ühtlasi kasvab ka tuulikutasu suurus.</p> <p>Kuigi tuulikutasu maksimise ei võeta arvesse kinnisvara väärtuse võimalikku muutust objektipõhiselt, töötab see siiski kompensatsioonimehhanismina varale avalduva võimaliku negatiivse mõju osas. Tegelik mõju kinnisvara hindadele selgub peale tuulepargi käitamist.</p> <p>Mõju varale on kirjeldatud KSH ptk-is 4.1.5, seda täiendatakse selgitusega kumulatiivse mõju kohta.</p>
--	---	---

	<p>riikides tehtud uuringute kohaselt võib juba 35–40 dB ja isegi madalama mürataseme korral kuni 15–25% elanikkonnast end häirituna tunda. Samuti märgatakse, et häiritust esineb ka siis, kui müratase jääb normi piiresse (Lisa 2 „VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu müra ja varjutuse analüüs“, lk 5). Seega ei anna üksnes küsimus, kas 40 dB õiguslik norm ületatakse või mitte, täielikku vastust sellele, milline on tuulepargi tegelik mõju inimese elukeskkonnale. Eriti oluline on seda arvestada öisel ajal ning maapiirkonnas, kus olemasolev taustmüra võib olla madal. Palume seetõttu vallal mitte käsitleda normtaseme formaalset täitmist automaatselt tõendina selle kohta, et oluline häiring elanike jaoks puudub.</p> <p>4. Müra koosmõju hinnangus tuleb arvestada ka piirkonna muid tööstusmüra allikaid Müraanalüüsi kohaselt paiknevad piirkonnas lisaks tuuleparkidele olemasolev Püssi alajaam ning kavandatavad Aasa gaasielektrejaam ja biotoodete tootmiskompleks (müra ja varjutuse analüüs, lk 15). Analüüsis tunnistatakse seejuures, et oluline koosmõju võib esineda eelkõige olukorras, kus müraallikad paiknevad müratundlikust alast eri suundades, suurendades nende olukordade esinemissagedust, kus mähahäiring võib avalduda. Piirkonna elaniku seisukohalt ei ole määrav, millise arendaja tegevusest konkreetne müra pärineb. Oluline on tema elukohas kujunev tegelik summaarne mürakeskkond.</p> <p>5. Merikotka elupaiga hülgamine Merikotka küsimus on planeeringu üks olulisemaid probleeme. KSH kohaselt paikneb uus Varja merikotka pesapuu planeeringualast ligikaudu 140 m ja lähimast kavandatavast tuulikust ligikaudu 560 m kaugusel (VKG Wind tuulepargi DP KSH aruanne, lk 58–59). KSH toob seejärel välja, et merikotka kaitse tegevuskava kohaselt ei tohi merikotka pesast kuni 2 km kaugusele tuuleparke ehitada, kuid VKG Windi puhul jäävad kõik</p>		
--	---	--	--

		<p>kavandatavad tuulikupositsioonid sellesse nn keelutsooni (KSH aruanne, lk 59–60).</p> <p>KSH järeldus on selge: „Kavandataivate tuuleparkide mõjul Varja merikotka elupaik suure tõenäosusega hüljatakse.“ (KSH aruanne, lk 60). Ka detailplaneeringu seletuskirjas tunnistatakse:</p> <p>„Planeeringu elluviimisega avalduvaid negatiivseid mõjusid Varja merikotka elupaigale ei ole võimalik täielikult leevendada. Tuulepargi rajamine põhjustab suure tõenäosusega merikotka elupaiga hülgamise.“ (VKG Wind tuulepargi DP eelnõu seletuskiri, 08.06.2026, lk 36, p 4.9.2.1 „Varja merikotka elupaik“).</p> <p>Seega ei ole tegemist olukorraga, kus mõju olemasolu oleks ebaselge. Planeeringu enda dokumentatsioon prognoosib I kaitsekategooria liigi elupaiga suure tõenäosusega hülgamist.</p> <p>6. Merikotka mõju kompenseerimise põhjendus on planeeringudokumendis puudu</p> <p>Planeeringudokumendis on oluline puudus.</p> <p>Detailplaneeringu eelnõu seletuskirja sisukorras on eraldi märgitud: „A1. Põhjendus merikotkale avalduva mõju kompenseerimiseks“ – lk 6 (VKG Wind tuulepargi DP eelnõu seletuskiri, sisukord, lk 3).</p> <p>Dokumendi lk 6 kannabki pealkirja: „A1. Põhjendus merikotkale avalduva mõju kompenseerimiseks“, kuid selle pealkirja all puudub täielikult tekst. Leheküljel on sisuliselt tühi ning juba järgmisel, lk 7, algab peatükk „1. DETAILPLANEERINGU KOOSTAMISE ALUSED JA EESMÄRK“.</p> <p>Seega on planeeringu seletuskirjas küll loodud eraldi peatükk küsimuse jaoks, miks on põhjendatud merikotkale avalduva olulise negatiivse mõju kompenseerimine, kuid põhjendus ise on dokumendist puudu. See puudus on eriti oluline, sest sama seletuskirja lk 36 tunnistatakse, et mõju ei ole täielikult leevendatav, merikotka elupaik suure tõenäosusega hüljatakse ning ebasoodne mõju tuleb kompenseerida hüvitusmeetmetega.</p> <p>KSH aruandes küll käsitletakse kompenseerimise võimalikkust ja märgitakse, et merikotka elupaigale avalduvat mõju võiks kompenseerida näiteks tehispesade</p>		
--	--	---	--	--

		<p>rajamise ja toitumisalade parendamisega, kuid samas mõõnab KSH, et Eesti õiguses puuduvad selged juhised selle kohta, millises geograafilises ulatuses alternatiive kaaluda.</p> <p>KSH järgi on Keskkonnaamet asunud seisukohale, et lõplik otsus arendusprojekti elluviimiseks saab toimuda tegevusloa menetluses, kus hinnatakse lõplikult alternatiivide olemasolu (KSH aruanne, lk 60-61). Sellest tekib põhimõtteline küsimus, kuidas saab detailplaneeringu menetluses lugeda I kaitsekategooria liigi elupaiga tõenäolise hülgamise vastuvõetavaks hüvitusmeetmete rakendamise eeldusel, kui planeeringu enda spetsiaalselt selle küsimuse põhjendamiseks ette nähtud peatükk A1 on tühi ning isegi KSH järgi jääb alternatiivide olemasolu lõplik hindamine tulevasse tegevusloa menetlusse?</p> <p>Palume A1 peatükk sisuliselt täita ning esitada enne planeeringu vastuvõtmist kontrollitav põhjendus vähemalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) miks ei ole mõju võimalik vältida; b) milliseid reaalseid alternatiive on kaalutud; c) miks need alternatiivid ei ole rahuldavad; d) milline konkreetne hüvitusmeede rakendatakse; e) milline on teaduslik alus eeldada selle toimivust; f) millal peab hüvitusmeede olema rakendatud ja toimiv; g) kes vastutab selle toimimise eest; h) mis saab juhul, kui hüvitusmeede ei osutu tulemuslikuks. <p>7. Merikotka hüvitusmeetmete toimivus ei ole piisava kindlusega tõendatud</p> <p>KSH põhjendab kompenseerimise võimalikkust muu hulgas merikotka üle-eestilise suhteliselt hea seisundiga ning järeldab, et sobivate meetmete, näiteks tehispesade rajamise ja toitumisalade parendamise korral ei kaasne liigi kui terviku seisundi halvenemist (KSH aruanne, lk 60-61). Sellest ei tulene siiski automaatselt, et konkreetse Varja merikotkapaari olemasoleva elupaiga kaotus on tegelikult ja tulemuslikult kompenseeritav.</p> <p>Liigi hea seisund Eestis tervikuna ning konkreetse elupaiga funktsionaalse asendatavuse tõendamine on erinevad küsimused. Eriti oluline on see olukorras, kus olemasoleva</p>		
--	--	--	--	--

		<p>elupaiga hülgamist ei hinnata üksnes võimalikuks, vaid suure tõenäosusega saabuvaks tagajärjeks.</p> <p>8. Merikotka puhul näitab dokumentatsioon otseselt kumulatiivse mõju olulisust Detailplaneeringu seletuskirjas märgitakse, et piirkonda on kavandatud ka teisi tuuleparke ning nende mõju hindamisel on samuti leitud, et ebasoodne mõju merikotkale ei ole leevendusmeetmetega välditav, sealhulgas eri arenduste koosmõju tõttu (DP seletuskiri, lk 36). Ka KSH märgib, et VKG ei ole ainus piirkonda kavandatav tuulepark ega ainus park, mille tuulikud jäävad merikotka pesast alla 2 km kaugusele (KSH aruanne, lk 60). Seega kinnitab planeeringu enda dokumentatsioon, et merikotka küsimust ei ole põhjendatud käsitleda üksnes VKG Windi eraldiseisva mõjuna.</p> <p>9. Alternatiivide käsitus on vastuoluline ja ebapiisav KSH alternatiivide peatükis märgitakse, et kuna detailplaneering on seotud kindla maa-alaga, teisi asukohaalternatiive ei hinnata. Sisuliselt käsitletakse ainult 0-alternatiivi ja detailplaneeringu elluviimist (KSH aruanne, lk 7–8, p 2.2). Samas muutub alternatiivide puudumise küsimus merikotka kompenseerimise puhul keskseks. KSH ise märgib, et tegevusel peavad puuduma alternatiivid, kuid tunnistab samas, et puuduvad selged juhised selle kohta, millises geograafilises ulatuses neid alternatiive hinnata (KSH aruanne, lk 60–61). Seega tekib vastuolu: KSH-s ei hinnata asukohaalternatiive, kuid merikotka elupaiga kahjustamise aktsepteeritavuse ühe eeldusena tuginetakse alternatiivide puudumisele. Seda vastuolu süvendab eespool kirjeldatud asjaolu, et just selle küsimuse selgitamiseks ette nähtud DP seletuskirja A1 peatükk on tühi.</p> <p>10. Visuaalse kumulatiivse mõju hinnang näitab väga ulatuslikku maastikumuutust KSH visuaalse mõju analüüsis on tähelepanuväärne, et analüüs hõlmab kokku 64 tuulikut, millest ainult kaheksa olid analüüsi koostamise ajal VKG Windi tuulikud.</p>		
--	--	--	--	--

	<p>KSH järeldeb: „kavandatavate tuuleparkide koosmõjus on oodatav maastiku muutus Lügänuise valla põhjaosas märkimisväärne.“ (KSH aruanne, visuaalse mõju ptk 4.1.1). Samuti peetakse probleemseks vaadete ulatuslikku muutumist Sope-Ontika ja Lügänuise-Purtse väärtuslikel maastikel. See on oluline, sest KSH ise kinnitab, et tegemist ei ole enam üksiku tuulepargi lokaalse visuaalse mõjuga, vaid Lügänuise valla põhjaosa maastiku märkimisväärse kumulatiivse muutumisega.</p> <p>11. Lähimate elamute ja Varja küla elukeskkonnale tuleb anda suurem kaal DP seletuskirja kohaselt paikneb Varja küla keskus planeeringuala piirist ligikaudu 600 m, lähimad eluhooned ligikaudu 650 m, Lügänuise aleviku kompaktne hoonestus ligikaudu 1,6 km ja Püssi linn ligikaudu 2 km kaugusel (DP seletuskiri, lk 8, p 2.2).</p> <p>Samas kavandatakse kuni 260 m kõrguseid tuulikuid ning piirkonnas on menetluses veel mitmed teised tuulepargi. Seetõttu tuleb planeeringu kaalumisel hinnata mitte üksnes seda, kas iga konkreetne norm on formaalselt täidetud, vaid milliseks muutub piirkonna elanike elukeskkond kõigi kavandatavate tuuleparkide realiseerumisel.</p> <p>12. Põhjavee kaitse</p> <p>Põhjavee kaitse käsitus vajab täiendamist. KSH kohaselt on planeeringuala maapinnalt esimene põhjaveekiht reostuse suhtes looduslikult nõrgalt kaitstud ning kogu planeeringuala paikneb maaparandussüsteemide maa-alal (VKG Wind KSH aruanne, lk 79-82). Sellest hoolimata piirdub KSH järelausega, et olulist ebasoodsat mõju põhjaveele ei ole ette näha, ning üldiste leevendusmeetmetega, nagu kaeve- ja vundamenditööde tegemine madala veetaseme ajal ja avariiliste õlireostuste vältimine (KSH aruanne, lk 95).</p> <p>Aruandest ei nähtu piisavalt põhjalikku hinnangut tuulikute vundamentide, kaabliatrasside, teede, alajaama ja energiasalvestuse rajamise mõjule põhjavee liikumisele ja kvaliteedile ega põhjavee seire vajadusele.</p> <p>Arvestades piirkonna nõrgalt kaitstud põhjavett ja mitmeid samasse piirkonda kavandatavaid suuri arendusi, tuleb hinnata ka nende kumulatiivset mõju põhjaveele ja</p>		
--	--	--	--

	<p>pinnaveele. Seda vajadust kinnitab ka Kliimaministeeriumi hiljutine seisukoht Aidu arenduse suhtes, kus on rõhutatud Lüganuse piirkonna põhjavee haavatavust ja vajadust hinnata Purtse valgala veemõju kumulatiivselt. KSH-s peaks modelleerima või vähemalt sisuliselt hindama ka tuuliku või energiasalvestusseadme tulekahju ning õli, kustutusvee või muu saaste pinnasesse ja veekeskkonda sattumise avariistsenaariume, sest sellel võib olla oluline mõju kogu valla joogiveele.</p> <p>13. Mõju kohalikule kliimale KSH-s ei ole piisavalt käsitletud tuulepargi võimalikku mõju kohalikule mikrokliimale ja pinnase niiskusele. KSH kliimapeatükk käsitleb tuulepargi mõju peamiselt kasvuhoonegaaside heite ja süsinikujalajälje kaudu (KSH aruanne, p 4.2, lk 50 jj), kuid ei hinda tuulikute töötamisest tingitud atmosfääri turbulentsi ja õhukihtide segunemise võimalikku mõju maapinnalähedasele temperatuurile, aurumisele ega mullaniiskusele. Teaduskirjanduses on sellist mõju tuvastatud: 2023. aastal ajakirjas Science of the Total Environment avaldatud uuringus leiti uuritud tuuleparkide alal pinnase niiskuse vähenemine, kusjuures suurim keskmine vähenemine tuulepargi sees oli 4,4%. Arvestades, et VKG planeeringuala paikneb maaparandussüsteemidega alal ning piirkonna veerežiim on tundlik, palume hinnata KSH-s, kas tuulepargi pikaajaline käitamine võib muuta planeeringuala ja selle ümbruse mikrokliimat, pinnase niiskusele või aurumist ning kas mitme lähestikku kavandatava tuulepargi puhul võib tekkida vastav kumulatiivne mõju.</p> <p>14. Tuulikulabade erosioonist tuleneva mikroplasti ja polümeerse osakeste mõju ei ole hinnatud KSH-s ei ole sisuliselt hinnatud tuulikulabade kasutusaegsest kulumisest ja erosioonist lähtuva mikroplasti ning muude polümeerse osakeste võimalikku mõju pinnasele ja veekeskkonnale. KSH käsitleb tuulikute materjale, elutsükli ja jäätmeteket, kuid tuulikulabade käitamisaegset</p>		
--	---	--	--

		<p>erosiooni võimaliku hajusa saasteallikana eraldi ei analüüsi.</p> <p>Teaduskirjanduse kohaselt on tuulikulabade esiserva erosioon (leading-edge erosion) tavapärane kahjustusmehhanism, mille käigus võivad labade polümeersestest kaitsekihtidest ja komposiitmaterjalidest eralduda osakesed.</p> <p>2024. aastal avaldatud eelretsenseeritud uuringus hinnati maismaatuulikute puhul erosioonist tulenevaks plastikaotuseks ligikaudu 8-50 grammi ühe laba kohta aastas, kusjuures tegelik kogus sõltub muu hulgas laba materjalidest ja kaitsekattest, ilmastikutingimustest ning hooldusest. Seetõttu ei saa nimetatud väärtusi käsitada VKG Wind tuulepargi prognoositava heitkogusena, kuid uuring kinnitab, et tegemist on reaalselt esineva protsessiga, mille võimalikku keskkonnamõju tuleks hinnata.</p> <p>Küsimus on käesoleval planeeringualal asjakohane eelkõige seetõttu, et tegemist on valdavalt loodusliku metsa- ja pinnasealaga ning KSH kohaselt on piirkonna maapinnalt esimene põhjaveekiht reostuse suhtes looduslikult nõrgalt kaitstud.</p> <p>Planeeringuala paikneb ühtlasi maaparandussüsteemide maa-alal ning seda läbivad ja piiravad kuivenduskraavid ja Varja oja. Seetõttu võivad labadelt eralduvad osakesed sadestuda otse metsamullale ja taimestikule ning sattuda sademe- ja kuivendusveega kraavidesse ja pinnavette; nende võimaliku edasikandumise ja pikaajalise kuhjumise küsimust KSH-s hinnatud ei ole.</p> <p>Arvestades lisaks, et Lüganuse piirkonda kavandatakse mitut tuuleparki, tuleks hinnata ka tuulikulabade erosioonist lähtuva hajusa saaste kumulatiivset mõju kogu tuuleparkide eeldatava kasutusaja jooksul. Seejuures ei ole piisav hinnata üksnes ühe tuuliku või ühe tuulepargi aastast heidet, vaid tuleb arvestada kõigi kavandatavate tuulikute arvu, käitamisaega, osakeste võimalikku sadestumisala ning nende kuhjumist pinnases ja võimalikku edasikandumist veekeskkonda.</p> <p>Palume KSH-d täiendada tuulikulabade erosioonist eralduvate mikroplasti ja muude polümeerseste osakeste</p>		
--	--	--	--	--

		<p>võimaliku keskkonnamõju hinnanguga, sealhulgas hinnata nende sadestumist looduslikule metsa- ja pinnasealale, võimalikku kuhjumist pinnases ning edasikandumist sademe- ja kuivendusveega pinna- ja põhjavette. Samuti palume hinnata piirkonda kavandavate tuuleparkide kumulatiivset koormust ning määrata vajaduse korral meetmed heite vähendamiseks, sealhulgas nõuded kasutatavate labade erosioonikindlusele, labade seisundi regulaarsele kontrollile ning kahjustunud labade kaitsekatte õigeaegsele taastamisele.</p> <p>15. Tuulepargi tuleohutust ja avariilise reostuse mõju tuleb põhjalikumalt hinnata KSH-s tuleb põhjalikumalt hinnata tuulepargi võimalike avariilukordade, eelkõige tuuliku, alajaama või kavandavate energiasalvestusseadmete tulekahju mõju ümbritsevale looduskeskkonnale. Küsimus on eriti oluline, kuna tuulikud paiknevad valdavalt metsaalal ning KSH kohaselt on piirkonna maapinnalt esimene põhjaveekiht reostuse suhtes nõrgalt kaitstud. Ka varasemalt on Ida-Virumaal aset leidnud tuuliku põleng, samuti on andmeid tuulikute põlengute kohta välismaal.</p> <p>Tulekahju korral ei piirdu võimalik mõju üksnes põleva rajatisega, vaid hinnata tuleb ka tule levimise ohtu ümbritsevale metsale ning õlide, põlemisjääkide ja saastunud kustutusvee võimalikku sattumist pinnasesse, kuivendussüsteemi, pinnavette ja põhjavette. Eriti tuleb arvestada, et planeeringuga kavandatakse lisaks tuulikutele alajaama ja energiasalvestusseadmeid, mille täpne asukoht ja tehniline lahendus täpsustatakse alles projekteerimisel. Seetõttu ei pruugi planeeringu praeguses etapis olla teada ka nende rajatiste tegelik tule- ja keskkonnarisk.</p> <p>Palume seetõttu hinnata realistlikke avariistsenaariume ning määrata enne ehitusõiguse realiseerimist siduvad tuleohutus- ja reostustõrjemeetmed, sealhulgas kustutusvee kättesaadavus, võimaliku saastunud kustutusvee käitlemine ning meetmed pinnase ja põhjavee reostuse vältimiseks. Planeeringus ei tohiks oluliste ohutusmeetmete määramist tervikuna lükata hilisemasse projekteerimisetappi.</p>		
--	--	---	--	--

		<p>16. Tuulepargi demonteerimise, vundamentide eemaldamise ja maa taastamise kohustused tuleb määrata juba planeeringus</p> <p>Planeeringu puhul tuleb hinnata ka tuulepargi kogu elutsükli ning määrata, millised kohustused kaasnevad tuulikute kasutuse lõppemisega. Eelkõige peab olema selge, kes ja millises ulatuses vastutab tuulikute ja muude rajatiste demonteerimise ning maa korrastamise eest.</p> <p>Eraldi tuleb määrata tuulikute massiivsete betoonvundamentide saatus. Kui vundamendid või nende oluline osa jäetakse pärast tuulepargi tegevuse lõppu pinnasesse, ei ole võimalik rääkida maa täielikust taastamisest selle varasemale looduslikule seisundile.</p> <p>Seetõttu tuleb juba planeeringumenetluses selgitada vundamentide eeldatav suurus ja ehitusviis ning määrata, kas ja millises ulatuses tuleb need tuulepargi tegevuse lõppemisel eemaldada.</p> <p>Üksnes arendaja tulevase demonteerimiskohustuse sätestamisest ei pruugi piisata, sest tuulepargi kasutusega ulatub astakümnetesse ning selleks ajaks võib käitaja majanduslik olukord olla muutunud. Palume seetõttu kaaluda piisava ja arendaja hilisemast maksevõimest sõltumatu finantstagatise nõudmist, mis tagaks tuulepargi demonteerimise ja maa korrastamise ka juhul, kui käitaja ise ei ole tegevuse lõppedes selleks majanduslikult võimeline.</p> <p>17. KSH-s tuleb hinnata tuuleparkide kumulatiivset sotsiaalmajanduslikku mõju piirkonna elukeskkonnale ja kinnisvarale</p> <p>KSH käsitlus ei tohiks piirduda üksikute füüsikaliste mõjutegurite – müra, varjutuse ja visuaalse mõju – eraldi hindamisega. Hinnata tuleb ka seda, milline on nende mõjude summaarne ja pikaajaline mõju piirkonna atraktiivsusele elu- ja ettevõtluskeskkonnana.</p> <p>See on planeeringu puhul eriti oluline, kuna samasse piirkonda kavandatakse mitut tuuleparki. Kui elanike elukohti hakkavad samaaegselt mõjutama eri suundades paiknevate tuuleparkide müra, varjutus ja visuaalne mõju ning piirkonna maastik muutub</p>		
--	--	--	--	--

		<p>KSH enda hinnangul tuuleparkide koosmõjus märkimisväärselt, tuleb hinnata ka seda, kas selline muutus võib mõjutada inimeste soovi piirkonnas elada, sinna elama asuda või kinnisvara omandada.</p> <p>Juba 2025 aastal esitatud arvamuses juhtisime tähelepanu võimalikule mõjule kinnisvaraturule ja rahvastikule ning esitasime selle toetuseks Tootsi korterituru tehinguandmete võrdluse. Käesolevas menetluses palume küsimust hinnata laiemalt ning võimaluse korral sõltumatu sotsiaalmajandusliku analüüsi abil, võttes arvesse VKG Wind ja teiste piirkonda kavandavate tuuleparkide kumulatiivset mõju.</p> <p>Otsustamisel tuleb arvestada ka Lügänu valla arengukavas seatud eesmärgiga kujundada vald atraktiivse, turvalise ja inimsõbraliku elukeskkonnana ning hinnata, kas mitme suure tuulepargi kumulatiivne rajamine toetab või raskendab selle eesmärgi saavutamist.</p> <p>18. Kinnisvara väärtusele avalduva mõju ja võimaliku varalise kahju käsitus vajab täiendamist</p> <p>KSH p 4.1.5 mõõnab sõnaselgelt, et tuuleparkide rajamisel võib olla negatiivne mõju kinnisvara hinnale. KSH-s viidatud Madalmaades tehtud uuringu kohaselt vähendasid üle 150 m kõrgused tuulikud majade hindu keskmiselt ligikaudu 5,4% ning eri uuringuid käsitleva ülevaateartikli kohaselt jäi keskmine mõju kuni 1 km kaugusel tuulikute ligikaudu 5% suurusjärku. KSH rõhutab seejuures, et mõju sõltub tugevalt kohalikust kontekstist, tuulikute kõrgusest, arvust ja nähtavusest (KSH aruanne, p 4.1.5, lk 49–50).</p> <p>Käesoleva planeeringu puhul on nimetatud asjaolud olulised, kuna kavandatakse kuni 260 m kõrguseid tuulikuid ning VKG Wind ei ole piirkonna ainus kavandatav tuulepark.</p> <p>Seetõttu ei ole piisav lähtuda üksnes asjaolust, et kõik VKG Windi tuulikud paiknevad elamutest vähemalt 1 km kaugusel. KSH-s tuleks hinnata ka VKG Windi ja teiste piirkonda kavandavate tuuleparkide kumulatiivset mõju kinnisvara väärtusele ja likviidsusele, arvestades tuulikute koguarvu, kõrgust ja nähtavust ning olukorda, kus kinnistu võib jääda mitmes suunas paiknevate tuuleparkide mõjualasse.</p>	
--	--	--	--

		<p>Oluline on ka KSH enda mööndus, et „võimaliku kinnisvara hinna võimaliku muutuse kompenseerimiseks Eestis süsteem puudub“ (KSH aruanne, p 4.1.5, lk 49–50). KSH viitab külleskonnatasude seaduse alusel makstavale tuulikutasule, kuid tuulikutasu ei ole seotud konkreetse kinnisasja tegeliku väärtuse vähenemisega ega ole seetõttu samastatav kinnisvara väärtuse langusest tekkiva varalise kahju hüvitamisega.</p> <p>Ka asjaolu, et kohalik omavalitsus võib saadavat tuulikutasu kasutada kohaliku eluolu parandamiseks, ei kompenseeri iseenesest konkreetse kinnisasja omaniku võimalikku varalist kahju.</p> <p>Seetõttu jääb KSH-s sisuliselt vastuseta oluline küsimus, kelle kanda jääb võimalik majanduslik kahju juhul, kui tuuleparkide rajamise tagajärjel leiab tõendatult aset piirkonna elamukinnisvara väärtuse oluline vähenemine või selle müüdavuse halvenemine? Olukorras, kus tuuleenergia arendusest saadav majanduslik kasu ja arendusega kaasnev võimalik varaline kahju langevad erinevatele isikutele, tuleb seda asjaolu planeeringuga seotud avalike ja erahuvide kaalumisel arvesse võtta.</p> <p>Palume seetõttu KSH kinnisvaramõju käsitlust täiendada, hinnates VKG Wind tuulepargi ja teiste piirkonda kavandatavate tuuleparkide kumulatiivset mõju elamukinnisvara väärtusele ja likviidsusele, ning selgitada, kuidas on planeeringu kaalumisel arvestatud võimaliku kinnisvara väärtuse langusest tuleneva varalise mõjuga ja asjaoluga, et KSH enda kohaselt puudub Eestis selle kahju kompenseerimiseks eraldi süsteem.</p> <p>Eeltoodust lähtudes palume VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu ja KSH aruande eelnõu enne edasist menetlemist täiendada ning käesolevas arvamuses tõstatatud küsimusi sisuliselt hinnata ja planeeringulahenduse kujundamisel arvesse võtta.</p>		
07.08.2026	39. MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse	<p>MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse arvamus VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu kohta</p> <p>MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse esitab käesolevaga arvamuse VKG Wind OÜ tuulepargi detailplaneeringu (DP) ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) kohta, tuginedes Lüganuse vallavalitsuse kodulehel</p>	4) Selgitatud	1. KSH aruanne on läbi viidud vastavalt KSH programmile, sh on läbi viidud linnustiku ja nahkhiirte uuringud, hinnatud tuuleparkide koosmõju jms. Täpsemad selgitused on välja toodud alljärgnevates punktides.

	<p>avaldatud planeeringumaterjalidele, KSH programmile, KSH aruandele ning ametkondade seisukohtadele.</p> <p>Meie hinnangul ei ole VKG Wind tuulepargi DP ja KSH aruanne kooskõlas: planeerimiseseaduse, keskkonnamõju hindamise seaduse, maapõueseaduse, looduskaitseeseaduse, energiamajanduse korralduse seaduse, Lüganuse valla üldplaneeringu, ega riigi eriplaneeringute nõuetega. Allpool esitame oma põhjendatud seisukohad.</p> <p>1. KSH aruanne ei vasta KSH programmile Lüganuse vallavalitsuse kodulehel avaldatud KSH programm näeb ette: täpsed linnustiku ja nahkhiirte uuringud, sh rändeperioodid; merikotka uue pesa arvestamise; ENKS § 32¹¹ ja § 32¹⁴ kohaste hüvitusmeetmete väljatöötamise; maaparandussüsteemide mõju hindamise; koosmõju hindamise Varja DP 1–3 ja Evecon/Enery EP-ga; maavarade (fosforiit, Vão kihistu lubjakivi) mõju hindamise MaaPS § 14 lg 2 alusel; sisulise alternatiivide analüüsi. KSH aruanne ei täida neid nõudeid. See tähendab, et KSH aruanne ei ole õiguspärane ning planeeringu kehtestamine nende alusel ei ole lubatav.</p> <p>2. Merikotka püsielupaiga mõju on hindamata Keskkonnaamet teavitab, et Varja merikotka püsielupaigas on rajatud uus pesa. KSH aruanne: ei analüüsi uue pesa asukohta, ei hinda pesitsusedukust, ei hinda lennutrajektoore, ei hinda kumulatiivset mõju Varja DP + Evecon/Enery EP + VKG Wind DP vahel, ei esita hüvitusmeetmete põhimõtteid.</p>	<p>2. Varja merikotka püsielupaiga käsitlemisel on KSH aruandes selgelt välja toodud, et analüüsis on arvestatud uue pesa asukohaga (nt ptk 4.3.3.1), sh on välja toodud, et pesas alusuuringute ja KSH aruande koostamise aastal pesitsust ei toimunud. Linnustiku uuringu osana viidi läbi merikotka ülelendude vaatlused ning analüüsi lennutrajektoore ja lindude võimalikku ohualasse sattumist koosmõjus teiste tuuleparkidega. Uuringu tulemused on esitatud Keskkonnaametile. Hüvitusmeetmete rakendamise põhimõtteid on käsitletud nii KSH aruande ptk 4.3.3.2 kui ptk 5.1.4.</p> <p>3. KSH osana viidi läbi nii linnustiku kui nahkhiirte uuringud. Uuringud on KSH aruande lisadeks (lisa 3 ja lisa 4) ning neid ei ole seetõttu tervikuna KSH peatükkidesse ümber kopeeritud. Uuringute tulemused on esitatud Keskkonnaametile. KSH aruandes on uuringute põhjal välja toodud põhiinformatsioon nii läbirändavate liikide kui liikide pesitsemise ja toitumisalade kohta. Samuti on linnustiku uuringus arvestatud koosmõju teiste tuuleparkidega, sh lindude hukkumiskiriski. Koosmõju käsitletust KSH aruandes täiendatakse teiste planeeritavate tuuleparkide kohta vahepeal lisandunud informatsiooni ja Keskkonnaameti seisukohtade põhjal.</p> <p>4. KSH aruandes on mõju kaitsealustele taimeliikidele hinnatud (ptk 4.3.2). Nõustume, et otseselt ei ole seal eraldi välja toodud kuivenduse mõju ning KSH aruannet täiendatakse asjakohases ja võimalikus ulatuses.</p> <p>5. KSH aruandes ja selle lisades on esitatud nii kumulatiivse müra ja varjutuse modelleerimise tulemused (sh koosmõju kaardid), tuuleparkide koosmõju visualiseeringud kui linnustikule avalduva kumulatiivse mõju hinnang ulatuses, mis oli aruande koostamise ajal võimalik. Koosmõju käsitletust KSH aruandes täiendatakse teiste planeeritavate tuuleparkide kohta vahepeal lisandunud informatsiooni põhjal.</p> <p>6. KSH aruandes sisaldub mõju hinnang maavaradele (ptk 4.5). Eesti Geoloogiteenistus kui vastavas valdkonnas pädev asutus on hinnanguga tutvunud ning andnud märkustega ehk</p>
--	--	--

	<p>Merikotkas on I kaitsekategooria liik, kelle elupaiga kahjustamine on seadusega keelatud (LKS § 55). Planeeringulahendus ei ole merikotkaga ühildatav.</p> <p>3. Linnustiku ja nahkhiirte uuringud ei vasta nõuetele KSH programm nägi ette: rändeperioodi uuringud, ööbimis- ja toitumisalade analüüsi, koostöö teiste arendajatega. KSH aruanne: ei sisalda rändeperioodi analüüsi, ei sisalda kumulatiivset riskimudelit, ei sisalda koostööd Varja DP ja Evecon/Enery EP arendajatega. Nahkhiirte uuringu metoodika on minimaalne.</p> <p>4. Maaparandussüsteemide mõju kaitsealustele taimeliikidele on hindamata Keskkonnaamet rõhutas, et DP ala läheduses esineb III kaitsekategooria orhideelisi. KSH aruanne: ei hinda kuivenduse mõju orhideede kasvukohtadele, • ei hinda maaparandussüsteemide rekonstrueerimise mõju, ei hinda kuivenduse mõjuala ulatust. See on Looduskaitseaduse rikkumine.</p> <p>5. Koosmõju teiste tuuleparkidega on ebapiisav Lüganuse valla kodulehel on selgelt kirjas, et piirkonnas on: Varja DP 1–3, Varja KOV EP, Evecon/Enery EP, VKG Wind DP. KSH aruanne: ei modelleeri müra koosmõju, ei modelleeri varjutuse koosmõju, ei modelleeri linnustiku kumulatiivset mõju, ei analüüsi visuaalset koosmõju planeeringu tasemel. Koosmõju hindamine on KeHJS § 311 kohustus.</p> <p>6. Maavarade (fosforiit, Vao kihistu lubjakivi) mõju on hindamata EGT märkis, et: DP ala kattub Aseri fosforiidimaardla plokkidega 28 ja 29; DP ala kattub Vao kihistu lubjakivi perspektiivse alaga;</p>	<p>tingimusliku kooskõlastuse. Märkuste hulgas ei toodud välja puuduseid hindamise ulatuses. Maapõueseaduse § 14 käsitletud otsustus taastuenergia ehitise rajamise lubatavuse kohta toimub pädeva asutuse menetluses, mitte KSH aruandes. Nagu eespool selgitatud, on see pädeva asutuse (Eesti Geoloogiateenistuse) poolt läbi viidud. Samuti märgime, et EnKS § 32¹¹ ei sea ülesandeid KSH aruandele.</p> <p>7. Transpordiameti märkused olid detailplaneeringule, mitte KSH aruandele ning Teie poolt käsitletud teemasid on detailplaneeringu seletuskirjas käsitletud. Transpordiamet on käesoleva planeeringu kooskõlastanud ning kinnitanud, et planeeringu koostamisel on arvestatud nende edastatud ettepanekutega.</p> <p>8. Eleringi poolt esitatud tingimusi on arvestatud planeeringulahenduse koostamisel ning tingimused on kantud DP seletuskirja.</p> <p>9. KSH programm nägi ette, et alternatiividena käsitletakse olemasolevat olukorda ja tuulepargi rajamist. Programmis toodi välja, et KSH aruandes võib käsitleda ka erinevaid alternatiive tuulikute arvu vm osas juhul, kui sellised alternatiivid töö käigus tekivad. Programm ei seadnud selliste lisa-alternatiivide välja töötamist kohustuseks ning töö käigus neid ei tekkinud. Seega on alternatiivide käsitus kooskõlas KSH programmiga.</p> <p>10. Seisukoht on teadmiseks võetud. Kirjas välja toodud märkustele on selgitused antud eespool. Detailplaneering ja KSH aruanne esitati Keskkonnaametile, Eesti Geoloogiateenistusele, Transpordiametile ja Eleringile, kes on saanud vastavalt hinnata dokumentide vastavust nende seisukohtadele.</p>
--	--	--

	<p>tuulikud võivad halvendada maavara kaevandamisväärsust ja juurdepääsu. KSH aruanne: ei tee ruumilist analüüsi, ei hinda vundamentide mõju maavarale, ei tee MaaPS § 14 lg 2 analüüsi, ei tee ülekaaluka avaliku huvi testi (ENKS § 32¹¹). Seega planeering ei ole kooskõlastatav.</p> <p>7. Planeering ei arvesta riigitee 1 Haljala–Kukruse eriplaneeringut Transpordiamet rõhutas, et: DP peab arvestama riigi eriplaneeringu trassikoridori, eriveoste logistika tuleb analüüsida, ristmike ümberehitamise vajadus tuleb hinnata. KSH aruanne: ei analüüsi trassikoridori, ei analüüsi eriveoste marsruute, ei analüüsi ristmike ümberehitamise vajadust. See on PlanS § 127 rikkumine.</p> <p>8. Gaasitorustiku ja elektriliinide kaitsevööndid on hindamata Elering nõudis: riskianalüüsi, minimaalkauguste arvutamist, EVS-EN 50341 järgimist. KSH aruanne: ei sisalda riskianalüüsi, ei arvuta minimaalkaugusi, ei hinda torustiku ohuala. See on Ehs § 70 rikkumine.</p> <p>9. Alternatiivide analüüs on sisuliselt puudulik KSH programm nägi ette: tuulikute arvu alternatiivid, kõrguse alternatiivid, paigutuse alternatiivid. KSH aruanne: käsitleb ainult alternatiiv 0 ja 1, ei analüüsi kõrguse alternatiive, ei analüüsi paigutuse alternatiive,</p>		
--	---	--	--

		<p>ei tõenda alternatiivide puudumist. See on PlanS § 126 lg 1 rikkumine.</p> <p>10. KSH aruanne ei ole sisuline ega terviklik Riigikohus on korduvalt rõhutanud: „Keskkonnamõju hindamine peab olema sisuline, terviklik ja põhjalik. Puudulik KSH muudab planeeringu õigusvastaseks.“ VKG Wind DP KSH aruanne ei ole sisuline ega terviklik.</p> <p>Lõppjärelused MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse hinnangul: -VKG Wind tuulepargi detailplaneeringut ei ole võimalik kehtestada, sest KSH aruanne ei ole õiguspärane. Planeeringu menetlus tuleb: peatada, KSH aruanne ümber teha, lähtuda Keskkonnaameti, EGT, Transpordiameti ja Eleringi nõuetest, käsitleda merikotka uue pesa mõju, hinnata koosmõju kõigi tuuleparkidega, teha MaaPS § 14 lg 2 analüüs, MaaPS § 14 lg 2 kohustab kaevandamisloa andmisel arvestama keskkonnakaitse, maa kasutamise, kohaliku kogukonna huvide ja muude avalike huvidega. teha ENKS § 32¹¹ ülekaaluka avaliku huvi test, ENKS § 32¹¹ kehtestab kolmeastmelise testi, mille kõik tingimused peavad olema täidetud, et tuulepargi rajamine saaks lugeda ülekaalukaks avalikuks huviks. teha sisuline alternatiivide analüüs.</p> <p>MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse hinnangul ei ole VKG Wind tuulepargi detailplaneeringu kehtestamine lubatav, kuna planeeringu aluseks olev keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne ei vasta seadusest tulenevatele nõuetele, ei täida KSH programmi, ei arvesta ametkondade kohustuslikke seisukohti ning ei taga keskkonna, inimeste tervise, maavarade ja riigi infrastruktuuri kaitset. Planeeringu kehtestamine sellise KSH aruande alusel oleks õigusvastane.</p>		
--	--	---	--	--

		Palume Lügänuſe Vallavalitsuſel arveſtada eſitatud arvamust planeeringumenetluses ning teavitada MTÜ-d edaſiſteſt menetluſtoiminguteſt ja otsuſteſt.		
--	--	--	--	--